

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

**KATEDRA SOCIOLOGIE, ANDRAGOGIKY A KULTURNÍ
ANTROPOLOGIE**

**DÁVKY PRO OSOBY V HMOTNÉ NOUZI U OSOB
INVALIDNÍCH A U OSOB STARŠÍCH 60 LET**

Bakalářská práce

Obor studia: Sociální práce

Autor: Petra Ševčíková, DiS.

Vedoucí práce: PhDr. Eva Klimentová, Ph.D.

Olomouc 2020

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „*Dávky pro osoby v hmotné nouzi u osob invalidních a u osob starších 60 let*“ vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použila.

V Blansku dne.....

Podpis.....

Touhle cestou bych velmi ráda poděkovala paní JUDr. Jitce Lorkové a Renatě Válkové za přístup k informacím k empirické části mé bakalářské práce.

Anotace

Jméno a příjmení:	Petra Ševčíková, DiS.
Katedra:	Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie
Obor studia:	Sociální práce
Obor obhajoby práce:	Sociální práce
Vedoucí práce:	PhDr. Eva Klimentová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2020
Název práce:	Dávky hmotné nouze pro osoby invalidní a pro osoby starší 60 let

Anotace práce:

Cílem práce je analýza dávek pomoci v hmotné nouzi příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádná okamžitá pomoc, vyplacených na Úřadu práce České republiky, Krajská pobočka v Brně, na Kontaktním pracovišti v Blansku osobám, kterým byla přiznána invalidita I., II., III. stupně a osobám starším 60 let věku.

Teoretická část vymezuje pojmy sociální zabezpečení, důchodové pojištění, stáří, invalidita, dávky pomoci v hmotné nouzi.

V empirické části je použita kvantitativní výzkumná strategie metoda analýzy spisové dokumentace příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi.

Annotation:

The aim of the work is to analyze the benefits of assistance in material need, the subsistence allowance, the supplement for housing and extra ordinary immediate assistance, the Labor Office of the Czech Republic, Regional Branch in Brno, at the Blansko Contact Office. I., II., III. grade and persons older 60 years of age.

The theoretical part defines the terms social security, pension insurance, old age, disability, benefits in material need.

In the empirical part is used quantitative research strategy method of analysis of the documentation of recipients of benefits in material need.

Klíčová slova:

Dávky v hmotné nouzi, příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, mimořádná okamžitá pomoc, invalidní důchod, starobní důchod, invalidita I., II., III. stupně, osoba starší 60 let.

Keywords:

Benefits in material need, subsistence allowance, housingsupplement, extra ordinary immediate assistance, disability pension, old-age pension, disability I., II., III. degree, a person older than 60 years.

Názvy příloh vázaných v práci:

Příloha č. 1 – osoba, která není v hmotné nouzi

Příloha č. 2 - podmínky nároku na mimořádnou okamžitou pomoc

Příloha č. 3 – výše mimořádné okamžité pomoci

Příloha č. 4 – záznamový arch

Příloha č. 5 - souhlas

Příloha č. 6 – působnost Kontaktního pracoviště Blansko

Příloha č. 7 – činnost oddělení hmotné nouze

Počet literatury a zdrojů: 18

Rozsah práce: 79 919

Obsah

ÚVOD.....	7
1 Sociální zabezpečení.....	9
1.1 Sociální pojištění.....	9
1.2 Státní sociální podpora.....	10
1.3 Sociální pomoc.....	11
2 Důchodové pojištění.....	12
2.1 Životní události.....	12
2.2 Dávky důchodového pojištění.....	13
2.2.1 Starobní důchod	14
2.2.2 Invalidní důchod	15
3 Dávky pomoci v hmotné nouzi.....	16
3.1 Hmotná nouze	16
3.1.1 Osoba v hmotné nouzi.....	17
3.1.2 Osoba, která není v hmotné nouzi	19
3.1.3 Orgány pomoci v hmotné nouzi	19
3.2 Životní a existenční minimum.....	20
3.2.1 Částky životního minima.....	20
3.2.2 Částka existenčního minima	21
3.2.3 Zvýšení částky živobytí.....	22
3.3 Výplata dávek pomoci v hmotné nouzi	22
3.4 Příspěvek na živobytí	23
3.5 Doplatek na bydlení	24
3.6 Mimořádná okamžitá pomoc	25
4 Empirická část	28
4.1 Úřad práce České republiky, Krajská pobočka v Brně, Kontaktní pracoviště Blansko	31
4.2 Realizace výzkumu	33
4.3 Shrnutí výsledku empirické části.....	60
ZÁVĚR.....	62

ÚVOD

Jako téma své bakalářské práce jsem si vybrala dávky pomoci v hmotné nouzi u osob invalidních a u osob starších 60 let věku. Toto téma jsem si zvolila, jelikož pracuji již delší dobu na Úřadu práce na oddělení nepojistných sociálních dávek, konkrétně na oddělení dávek pomoci v hmotné nouzi. Cílem mé práce je analýza dávek pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádná okamžitá pomoc, vyplacených na Úřadu práce České republiky, Krajská pobočka v Brně, na Kontaktním pracovišti v Blansku osobám, kterým byla přiznána invalidita I., II., III. stupně a osobám starším 60 let věku. U osob, kterým byla přiznána invalidita, chci rozlišit, zda mají nárok na výplatu důchodu či nikoliv. U osob starších 60 let věku, zda pobírají důchod (starobní). U dávky pomoci v hmotné nouzi mimořádná okamžitá pomoc bych se zaměřila na to, na jaký účel byla dávka nejčastěji vyplacena. Dále chci zjistit, jaká je tendence počtu vyplacených žádosti o dávky pomoci v hmotné nouzi u těchto skupin lidí. Chci porovnat roky 2014 – 2019. Uvedené roky jsem si vybrala z důvodu toho, že rok 2014 je rokem, kdy došlo ke změně výplatních systémů. Nemohu si vybrat delší časové období, jelikož z předešlých let bych neměla dostupná data, které jsou potřebné k výzkumu. Rok 2019 je z hlediska analýzy dat nejčerstvější. Stanovím si několik výzkumných otázek, které pak v závěru práce vyhodnotím. Bakalářská práce je zaměřena na část teoretickou, kde se chci věnovat sociálnímu zabezpečení, důchodovému pojištění, konkrétně si v souladu s cílem práce vyberu starobní a invalidní důchod, poté se chci věnovat dávkám pomoci v hmotné nouzi. V empirické části si stanovím výzkumné otázky, představím Úřad práce Kontaktní pracoviště Blansko. Dále se budu věnovat analýze dat za výzkumné období zadané do aplikačního programu OK nouze. Porovnáám a zpracuji analýzu, zhodnotím výzkumné otázky, které jsem si stanovila.

Závěrečné vyhodnocení získaných dat by mělo ukázat, zda je či není vzrůstající tendence počtu vyplacených žádostí u uvedených skupin osob. Dále zda osoby, kterým byla přiznána invalidita, pobírají/mají nárok na výplatu invalidního důchodu. Jaké jsou nejčastěji poskytovány mimořádné okamžité pomoci uvedeným skupinám osob.

Pro bakalářskou práci jsem si vybrala záměrně tyto uvedené skupiny lidí – osoby starší 60 let věku a osoby, kterým byla přiznána invalidita, jelikož se na základě svých profesních zkušeností domnívám, že je stále více těchto osob, kteří se obracejí na dávky pomoci v hmotné nouzi. Tyto skupiny lidí jsou pro pracovní trh již méně atraktivní, buď z důvodu věku, nebo pro svůj zdravotní stav, proto se stávají snáze závislými na sociální pomoci ze strany státu.

1 Sociální zabezpečení

Tato kapitola je zaměřena na vysvětlení pojmu sociálního zabezpečení. Sociální zabezpečení je tvořeno třemi pilíři, které následně popisují.

Pojem sociální zabezpečení můžeme chápat jako „soubor právních norem, institutů, institucí a vztahů, jejichž účelem je předcházet možným sociálním rizikům, odstraňovat nepříznivé následky, které vzniknou jedincům v důsledku stanovených sociálních událostí, a vytvářet tak příznivé podmínky pro všestranný sociální rozvoj člověka.“ (Gregorová, Gavlas, 2000, s. 26-27).

Sociální zabezpečení je součástí sociální politiky, hlavními sociálními událostmi jsou například stáří, invalidita, těhotenství, úraz a jiné. Sociální zabezpečení tvoří sociální pojištění, státní sociální podpora a sociální pomoc (Krebs, 2010, s. 175 -176). V dalších kapitolách je popíši.

1.1 Sociální pojištění

Řeší životní situace, na které se jde dopředu připravit, formou odkladu části své spotřeby na krytí budoucí sociální události (např. ztráta zaměstnání, mateřství, nemoci a jiné). Sociální pojištění zahrnuje systém důchodového pojištění, penzijního připojištění a nemocenského pojištění, dále systém zdravotního pojištění a státní politiku zaměstnanosti. Tyto systémy bývají označovány jako systém sociální ochrany (Krebs, 2010, s. 177 - 178).

Systém je financován z pojistného zaměstnanců, zaměstnavatelů, i osob samostatně výdělečně činných, dle zákonem stanovených podmínek (Krebs, 2010, s. 178).

„Sociální pojištění je výrazem sociální odpovědnosti občanů k sobě a své rodině.“(Krebs, 2010, s. 178).

1.2 Státní sociální podpora

Je ukotvena v zákoně č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

Státní sociální podpora je ta část sociálního zabezpečení, která se věnuje zejména rodinám s nezaopatřenými dětmi. Dávky státní sociální podpory se poskytují v závislosti na výši příjmů, ale i bez ohledu na příjem (Gregorová, Gavlas, 2000, s. 257),

„Smyslem dávek je pomoci občanovi překonat určitou tíživou sociální situaci, nikoliv nahradit mu hmotnou újmu, která v důsledku sociální události vznikla“ (Gregorová, Gavlas, 2000, s. 258).

Dle § 2 zákona č. 117/1995., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů jsou dávky státní sociální podpory

„a) dávky poskytované v závislosti na výši příjmu

- *přídavek na dítě,*
- *příspěvek na bydlení,*
- *porodné*

b) ostatní dávky

- *rodičovský příspěvek,*
- *pohřebné“.*

Dávky státní sociální podpory jsou financovány z daní – ze státního rozpočtu. Jsou vypláceny úřady práce (Krebs, 2010, s. 178).

1.3 Sociální pomoc

Je financována převážně ze státního rozpočtu. Je určena pro občany, kteří se ocitli v tíživé životní situaci a nemohou tuto tíživou životní situaci překonat sami a ani s pomoci rodiny (Gregorová, Gavlas, 2000, s. 268).

„Pomoc se poskytuje až po vyčerpání jiných zdrojů ze soustavy sociálního pojištění a státní sociální podpory nebo pokud tyto dávky a služby samy o sobě nestačí k překonání tíživé sociální situace.“(Tomeš, 2010, s. 37).

Mezi základní nástroje sociální pomoci patří: poradenství, prevence sociálně patologických jevů, sociálně-právní ochrana, dávky sociální pomoci a sociální služby (Krebs, 2010, s. 178 - 179).

Kapitola shrnuje, jaké jsou základní pilíře sociálního zabezpečení v České republice.

2 Důchodové pojištění

V názvu bakalářské práce mám pojmy osoba starší 60 let věku a osoba invalidní, chci tedy popsat příslušné životní situace. Dále se věnuji popisu starobního a invalidního důchodu.

„Základní důchodová soustava je povinná pro všechny fyzické osoby výdělečně činné na území České republiky“ (Krebs, 2010, s. 219). Povinná účast je základním prvkem principu občanské solidarity, důchodová soustava je jednotná (Krebs, 2010, s. 219).

Dle § 4 odst. 1 zákona č. 155/ 1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů jsou dávky důchodového pojištění následující:

- „a) starobní důchod,*
- b) invalidní důchod,*
- c) vdovský/ vdovecký důchod,*
- d) sirotčí důchod.“*

Dále je dle § 4 odst. 2 tohoto zákona ustanoveno, že se výše důchodu skládá ze dvou složek, a to ze základní a z procentní výměry.

2.1 Životní události

Vzhledem k zaměření bakalářské práce se chci věnovat těmto dvěma typům životních situací, které mohou být důvodem pro přiznání některého z důchodů.

Stáří

„Stáří chápeme jako určitý přirozený biologicko-psychologický proces lidského organismu“(Gregorová, Gavlas, 2000, s. 131). Stáří je významnou fází životního cyklu. Stárnutí má *„významný vliv na pracovní schopnost člověka“*(Gregorová, Gavlas, 2000, s. 132). Prožívání stáří a pocit stáří je individuální pro každého člověka, souvisí s naším životním stylem, dále s typem vykonávané práce mimo jiné i s prodělanými nemocemi. Dochází k úbytku fyzických i psychických sil, po dosažení určitého věku dochází k úbytku pracovní schopnosti (Koldinská, 2007, s. 110).

Invalidita

V § 39 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů je stanoveno, že *„pojištěnec je invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobého nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35%“*.

Invalidita je *„dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav se závažnými profesionálně ekonomickými důsledky“*(Gregorová, Galvas, 2000, s. 126). Je to sociální událost, která má vliv na příjem jedince i jeho rodiny (Koldinská, 2007, s. 95). *„Invaliditu chápeme jako významnější přechodné nebo trvalé tělesné či duševní poškození nebo ztrátu určité funkce či části organismu s následnou sníženou pracovní schopností, popř. společenským uplatněním“* (Tomeš, 2010. s. 216).

2.2 Dávky důchodového pojištění

V této kapitole se budu věnovat podrobněji pouze starobnímu a invalidnímu důchodu. Jelikož ostatní důchody jsou vzhledem k mému tématu bakalářské práce bezpředmětné. Podmínky pro přiznání důchodu stanovuje zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Okresní správa sociálního zabezpečení eviduje informace o občanech v důchodovém věku, kteří pobírají jakýkoliv druh důchodu (Matoušek a kol., 2003, s. 299).

2.2.1 Starobní důchod

Dle § 28 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů je uvedeno, že *„pojištěnec má nárok na starobní důchod, jestliže získal potřebnou dobu pojištění a dosáhl stanoveného věku, popřípadě splňuje další podmínky stanovené v tomto zákoně“*.

Na internetových stránkách české správy sociálního zabezpečení je uvedeno, že *„odejít do starobního důchodu je právo, nikoliv povinnost“* (ČSSZ, 2019).

Dle § 31 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů se uvádí, že před dosažením důchodového věku lze přiznat starobní důchod i předčasně, podmínkou je stále získat potřebnou dobu důchodového pojištění. Přiznáním předčasného starobního důchodu zaniká nárok na řádný starobní důchod. Dále dochází ke krácení – to je srážka za odchod do předčasného starobního důchodu. Tato srážka je trvalá.

Žádost o starobní důchod si podává každý občan sám a to dle místa svého trvalého bydliště na příslušné okresní správě sociálního zabezpečení (ČSSZ, 2019).

2.2.2 Invalidní důchod

Dle § 38 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů je uvedeno, že „pojištěnec má nárok na invalidní důchod, jestliže nedosáhl věku 65 let“. Další z podmínek dle tohoto paragrafu je zjištění invalidity, doba pojištění před přiznáním invalidity. Doba pojištění se nevyžaduje, pokud invalidita vznikla následkem pracovního úrazu.

§ 39 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů vymezuje pokles pracovní schopnosti. Rozlišuje tři stupně invalidity – první stupeň, druhý stupeň a třetí stupeň invalidity.

Dle § 40 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů se stanovuje délka potřebné doby pojištění závislá na věku pojištěnce.

Invalidní důchod považujeme „za náhradu ztráty pravidelných příjmů, nikoliv kompenzaci všech případů vrozeného nebo získaného zdravotního poškození“ (Krebs, 2010. s. 227).

Žádost o invalidní důchod si podává každý občan sám, po konzultaci se svým ošetřujícím lékařem. A to dle místa svého trvalého bydliště na příslušné okresní správě sociálního zabezpečení. (ČSSZ, 2019).

Tato kapitola shrnuje základní informace o dávkách důchodového pojištění. Podmínky stanovuje zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

3 Dávky pomoci v hmotné nouzi

V této kapitole chci stručně popsat, co jsou to dávky pomoci v hmotné nouzi a komu slouží. Dále představit jednotlivé dávky pomoci v hmotné nouzi, které vyplácí Úřad práce České republiky.

Dávky pomoci v hmotné nouzi slouží k uspokojování základních životních potřeb, pokud si je člověk nemůže vlastními silami uspokojit sám. Tento stav se nazývá stav hmotné nouze. Dávky pomoci v hmotné nouzi rozlišujeme na opakované a jednorázové. Opakovanou dávkou je příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení. Jednorázová dávka je mimořádná okamžitá pomoc. Tyto dávky v dalších podkapitolách více popíši. Dávky jsou ukotveny v zákoně č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. Nutno zmínit, že dávky pomoci v hmotné nouzi vyplácí Úřad práce České republiky a jsou financovány ze státního rozpočtu.

3.1 Hmotná nouze

Jak píše Beck a kol., *„jde o specifickou sociální situaci (stav) osoby, popř. více osob, které jsou pro účel pomoci v hmotné nouzi společně posuzovány. Tato sociální situace je charakterizována nedostatkem prostředků k uspokojování základních životních potřeb, a to jak finančních prostředků, tak i ostatních předmětů (věcí), popř. služeb, které osoba bezprostředně potřebuje ke svému životu“* (Beck a kol., 2012, s. 17).

Matoušek ve své knize Slovník sociální práce (2008, s. 68) popisuje hmotnou nouzi jako stav, kdy příjem po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje částky živobytí. A zároveň si člověk nemůže zvýšit příjem

vlastním přičiněním. „Zabezpečení jeho základních životních potřeb je tak vážně ohroženo“ (Matoušek, 2008, s. 68).

3.1.1 Osoba v hmotné nouzi

Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů stanovuje v § 2 vymezení pojmu osoba v hmotné nouzi.

Dle § 2 odstavce 1 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů se příjmy a sociální majetkové poměry osoby, která žádá o dávku, posuzují společně s příjmy a majetkovými poměry dalších osob. Okruh společně posuzovaných osob se řídí dle zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimum, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 2 odstavce 2 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů je stanoveno, že „osoba se nachází v hmotné nouzi, není-li dále stanoveno jinak, jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osoba) po odečtení přiměřených nákladů na bydlení (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí (§ 24), nebo b) dosahuje sám nebo spolu s příspěvkem na živobytí podle § 4 odst. 1 písm. a) částek živobytí, ale nepostačuje k zabezpečení odůvodněných nákladů na bydlení (§ 34) a služeb s bydlením bezprostředně spojených (dále jen „odůvodněné náklady na bydlení“), přičemž si nemůže tento příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním a zabezpečení jejích základních životních podmínek je tak vážně ohroženo“.

Dle § 2 odstavce 3 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů „osoba se považuje za osobu v hmotné nouzi též, jestliže nesplňuje podmínky uvedené v odstavci 2, avšak s přihlédnutím k jejím příjmům, celkovým sociálním a majetkovým poměrům jí hrozí vážná újma na zdraví“.

Dle § 2 odstavce 4 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů „za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, kterou postihne vážná mimořádná událost a její celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že jí neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami; vážnou mimořádnou událostí se rozumí zejména živelní pohroma (například povodeň, vichřice a vyšší stupně větrné pohromy, zemětřesení), požár nebo jiná destruktivní událost, ekologická nebo průmyslová havárie“.

Dle § 2 odstavce 5 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů „za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky a) k úhradě nezbytného jednorázového výdaje, spojeného zejména se zaplacením správního poplatku při prokázání ztráty osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků, a v případě nezbytné potřeby s úhradou noclehu, nebo b) na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby, nebo c) na úhradu odůvodněných nákladů souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí“.

Dle § 2 odstavce 6 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů „za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která v daném čase, s ohledem na neuspokojivé sociální zázemí a nedostatek finančních prostředků nemůže úspěšně řešit svoji situaci a je ohrožena sociálním vyloučením, jestliže zejména

a) je propuštěna z výkonu zabezpečovací detence, z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody, nebo

b) je po ukončení léčby chorobných závislostí propuštěna ze zdravotnického zařízení poskytovatele zdravotních služeb, psychiatrické léčebny nebo léčebného zařízení pro chorobné závislosti, nebo

c) je propuštěna ze školského zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy nebo z pěstounské péče po dosažení zletilosti, respektive v 19 letech, nebo

d) nemá uspokojivě naplněny životně důležité potřeby vzhledem k tomu, že je osobou bez přístřeší, nebo

e) je osobou, jejíž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby“.

Zákon tedy přesně vymezí, kdo je osoba v hmotné nouzi.

3.1.2 Osoba, která není v hmotné nouzi

Nestanoví-li zákon o pomoci v hmotné nouzi jinak, za osobu v hmotné nouzi se nepovažuje osoba dle § 3 odstavce 1 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, která je detailněji uvedena v příloze č. 1 bakalářské práce.

3.1.3 Orgány pomoci v hmotné nouzi

Dle § 6 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů orgány pomoci v hmotné nouzi jsou úřad práce České republiky, jeho Krajské pobočky a pobočka pro hlavní město Prahu. Dále Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Dle § 7 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů výkon v přenesené působnosti vykonávají pověřené obecní úřady, obecní úřady s rozšířenou působností a újezdní úřady.

3.2 Životní a existenční minimum

Tato kapitola je zde zařazena z důvodu, jelikož životní a existenční minimum je důležité pro stanovení, zda osoba je či není v hmotné nouzi. Životní a existenční minimum definuje přesně zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimum, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 1 odstavce 1 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimum, ve znění pozdějších předpisů je životní minimum vymezeno jako minimální hranice příjmu fyzických osob k zajištění výživy a ostatních základních životních potřeb. Existenční minimum je minimální hranice příjmu fyzických osob, která se považuje za nezbytnou k zajištění základních životních potřeb na úrovni umožňující přežití.

3.2.1 Částky životního minima

Dle § 4 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimum, ve znění pozdějších předpisů U částek životního minima se rozlišuje, zda se jedná o jednu či více osob, dále se posuzuje věk osoby. U dětí se zjišťuje, zda je již zaopatřené či nezaopatřené.

Dle § 3 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimum, ve znění pozdějších předpisů jsou částky životního minima platné a účinné od 1. ledna 2012.

- pro jednotlivce **3 410,-Kč**,
- pro první dospělou osobu v domácnosti **3 140,-Kč**,
- pro druhou a další osobu v domácnosti **2 830,-Kč**,
- pro nezaopatřené dítě do 6 let **1 740,-Kč**,
- pro nezaopatřené dítě od 6 let do 15 let **2 140,-Kč**,
- pro nezaopatřené dítě od 16 let do 26 let **2 450,-Kč**.

Od 1. 4. 2020 dochází nařízením vlády č. 61/2020 Sb., o zvýšení částek životního a existenčního minima k navýšení částek životního a existenčního minima, jelikož pracuji ve své bakalářské práci s roky 2014 - 2019 a bakalářská práce bude odevzdána před platností novely, uvádím ty, které platily v uvedeném období.

3.2.2 Částka existenčního minima

Dle § 5 odstavce 1 zákona a § 12 č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimum, ve znění pozdějších předpisů je uvedeno, že částka existenčního minima je platná a účinná od 1. ledna 2012. Je stanovena v jednotné výši a to 2 200,-Kč na měsíc.

Dle § 5 odstavce 2 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimum, ve znění pozdějších předpisů *„nelze existenční minimum použít u nezaopatřeného dítěte, poživatele starobního důchodu, u osoby invalidní ve třetím stupni, dále také u osoby straší 68 let“*.

3.2.3 Zvýšení částky živobytí

Dle § 29 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimum, ve znění pozdějších předpisů, se částka živobytí zvyšuje, pokud zdravotní stav osoby vyžaduje dle doporučení odborného lékaře zvýšené náklady na dietní stravování.

Vyhláška č. 389/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi stanoví jednotlivé typy diet.

- „*Dieta nízkobílkovinová o 1 380,- Kč,*
- *dieta při dialýze o 1 000,-Kč,*
- *dieta nízkocholesterolová při hypercholesterolemii nebo hyperlipoproteinemii o 1 050,-Kč,*
- *dieta diabetická o 1 130,-Kč,*
- *dieta při onemocnění fenylketonurií o 2 220,-Kč,*
- *dieta při onemocnění celiakii o 2 800,-Kč,*
- *dieta při osteoporóze, pokud celotělová kostní densita poklesla o více než 25%, tj. T-skóre je horší než -2,5 o 1 090,-Kč,*
- *dieta při laktóзовé intoleranci o 1 070,-Kč,*
- *diety v těhotenství a při kojení do 1 roku věku dítěte o 1 100,-Kč.“*

Je tedy zřejmé, že částka živobytí se může zvýšit, pokud žadatel o dávku pomoci v hmotné nouzi, doloží k podané žádosti platné potvrzení o nutnosti dietního stravování od odborného lékaře.

3.3 Výplata dávek pomoci v hmotné nouzi

Způsoby vyplácení dávek pomoci v hmotné nouzi upravuje § 43 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších

předpisů. Dávky opakované – příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení vyplácí orgán pomoci v hmotné nouzi v kalendářním měsíci, na který dávka náleží každý měsíc, v termínech, který určí plátce příspěvku. Dávka jednorázová – mimořádná okamžitá pomoc se vyplácí bezodkladně. Dávky pomoci v hmotné nouzi vyplácí orgán pomoci v hmotné nouzi v hotovosti, poštovní poukázkou, bankovním převodem nebo poukázkami na zboží. Způsob výplaty určuje plátce dávky.

Minimální výše příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení je v § 39 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů zakotveno tak, že *„nedosahují-li příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení za kalendářní měsíc částky 50,-Kč, náležejí v této částce“*.

3.4 Příspěvek na živobytí

Je základní a opakující se dávkou pomoci v hmotné nouzi. Uspokojuje základní životní potřeby.

Dle § 21 odstavce 1 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů má nárok na dávku osoba, která byla uznána jako osoba v hmotné nouzi, pokud *„její příjem nebo příjem společně posuzovaných osob (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí posuzovaných osob.“*

Dle § 23 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů je výše příspěvku na živobytí rozdílem mezi částkou živobytí osoby a příjmem osoby. Dále pokud se posuzují i společně posuzované osoby, částky živobytí všech společně posuzovaných osob a příjmy společně posuzovaných osob. V některých případech se může stát, že osoba společně posuzovaná na dávkách hmotné nouze není považovaná za osobu v hmotné nouzi, v tomto případě se stanoví výše dávky bez

poměrné části připadající na tuto osobu, která není považována za osobu v hmotné nouzi.

Nárok na dávku pomoci v hmotné nouzi příspěvek na živobytí vzniká dnem splnění podmínek daných zákonem dle § 38 odstavce 1 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

3.5 Doplatek na bydlení

Dle § 4 odstavce 1, 2 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů je doplatek na bydlení základní, opakující se dávka pomoci v hmotné nouzi.

§ 33 odstavce 1 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů upravuje podmínky nároku na doplatek na bydlení.

„Nárok na doplatek na bydlení má vlastník bytu, který jej užívá, nebo jiná osoba, která užívá byt na základě smlouvy, rozhodnutí, nebo jiného právního titulu, jestliže by po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení snížených o příspěvek na bydlení podle jiného právního předpisu byl a) příjem vlastníka bytu nebo jiné osoby, která užívá byt, zvýšený o vyplacený příspěvek na živobytí nižší než částka živobytí osoby (§ 24), nebo b) příjem společně posuzovaných osob zvýšený o vyplacený příspěvek na živobytí nižší než částka živobytí společně posuzovaných osob (§ 24); právní titul k užívání bytu je přitom nezbytné prokázat písemným dokladem, přičemž předložení čestného prohlášení k tomuto účelu nestačí“.

Dále dle § 33 odstavce 2 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů je další základní podmínkou získání nároku na příspěvek na živobytí. Existuje ale výjimka, kdy lze doplatek na bydlení přiznat s přihlédnutím k celkovým majetkovým poměrům také osobě, které

nebyl přiznán příspěvek na živobytí z důvodů vyššího příjmu, ale nepřesáhl 1,3 násobek částky živobytí osoby či společně posuzovaných osob

Dále je v § 33 c zákona č. 111/2006 Sb., pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů řešen případ hodný zvláštního zřetele, kdy lze za určitých podmínek doplatek na bydlení přiznat.

Nárok na dávku pomoci v hmotné nouzi doplatek na bydlení vzniká dnem splnění podmínek daných zákonem dle § 38 odstavce 1 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 35 zákona č. 111/2006Sb., pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů je stanoveno, že *„výše doplatku je stanovena za kalendářní měsíc a činí rozdíl mezi částkou odůvodněných nákladů na bydlení, sníženou o příspěvek na bydlení vyplacený v měsíci bezprostředně předcházejícím aktuálnímu měsíci a částkou, o kterou příjem a) osoby zvýšený o vyplacený příspěvek na živobytí převyšuje částku živobytí osoby nebo b) osoby a společně posuzovaných osob zvýšený o vyplacený příspěvek na živobytí převyšuje částku živobytí společně posuzovaných osob.“*

3.6 Mimořádná okamžitá pomoc

Je dávka pomoci v hmotné nouzi jako jediná jednorázová a při výplatě této dávky se rozhoduje bezodkladně dle § 43 odstavce 2 zákona č. 111/2006Sb., pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

Dále se tato dávka přiznává v okamžiku, kdy je osoba uznána za osobu v hmotné nouzi orgánem pomoci v hmotné nouzi. Orgán pomoci v hmotné nouzi může při rozhodování o dávce mimořádná okamžitá pomoc využít

správného uvážení. To znamená, že osobu uzná pro uvedený účel za osobu v hmotné nouzi (Beck a kol., 2012, s. 106).

Podmínky nároku na mimořádnou okamžitou pomoc jsou uvedeny v § 36 zákona č. 111/2006Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, detailněji v příloze č. 2 bakalářské práce.

Rozlišuje se šest základních typů mimořádné okamžité pomoci dle § 2 odstavec 3-6 zákona č. 111/2006Sb., pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů:

- z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví,
- z důvodu vážné mimořádné události,
- z důvodu potřeby úhrady jednorázového výdaje,
- na úhradu nákladů spojených s pořízením či opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby,
- na úhradu odůvodněných nákladů související se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte,
- z důvodu ohrožení sociálním vyloučením.

Výši mimořádné okamžité pomoci upravuje § 37 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. V předcházejícím odstavci jsem uvedla základních šest typů mimořádné okamžité pomoci. Každá z nich má jasně daná pravidla uvedená v zákoně. Detailněji v příloze č. 3 bakalářské práce.

V § 38 odstavce 2 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů je uvedeno, že „nárok na mimořádnou okamžitou pomoc vzniká dnem, kdy ji příslušný orgán pomoci v hmotné nouzi přizná“.

Kapitola shrnuje, jakými zákony jsou upraveny dávky pomoci v hmotné nouzi. Dále se zabývá základními dávkami pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádná okamžitá pomoc.

4 Empirická část

V této kapitole chci popsat metodu výzkumu, cíl, výzkumné období a zkoumanou lokalitu. Položit výzkumné otázky, dále v krátkosti představit Úřad práce České republiky, Kontaktní pracoviště Blansko.

V úvodu jsem si stanovila cíl analyzovat dávky pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádná okamžitá pomoc, vyplacených na Úřadu práce České republiky, Krajská pobočka v Brně, na Kontaktním pracovišti v Blansku osobám, kterým byla přiznána invalidita I., II., III. stupně a osobám starší 60 let věku. U osob, kterým byla přiznána invalidita, chci rozlišit, zda mají nárok na výplatu důchodu či nikoliv. U osob starších 60 let věku, zda pobírají důchod (invalidní, starobní). U dávky mimořádná okamžitá pomoc se zaměřím, na jaký účel byla dávka nejčastěji vyplacena. Dále chci zjistit, jaká je tendence počtu vyplacených žádostí u těchto skupin lidí v období let 2014 až 2019. V souladu s cílem práce jsem se věnovala v teoretické části vysvětlení pojmu sociální zabezpečení, důchodové pojištění – invalidní důchod, starobní důchod, dávky pomoci v hmotné nouzi. Na základě poznatků jsem stanovila výzkumné otázky.

Výzkumné otázky zní:

Výzkumná otázka č. 1 a):

- Jaký je podíl žádostí osob s přiznanou invaliditou I., II., a III. stupně, které mají nárok na dávky pomoci v hmotné nouzi z celkového počtu vyplacených žádostí - příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení z důvodu, že jim nebyl přiznán nárok na invalidní důchod?

Výzkumná otázka č. 1 b):

- Jaký je podíl žádostí osob s přiznanou invaliditou I., II., III. stupně s přiznaným nárokem na výplatu důchodu, kteří mají současně nárok

na dávky pomoci v hmotné nouzi z celkového počtu vyplacených žádostí příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení?

Výzkumná otázka č. 2:

- Jaký je podíl z celkového počtu vyplacených žádostí u osob starších 60 let věku na dávkách pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení, kteří nemají nárok na starobní, invalidní důchod?

Výzkumná otázka č. 3:

- Jaký je podíl z celkového počtu vyplacených žádostí u osob starších 60 let věku na dávkách pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení, kteří naopak mají nárok na starobní/invalidní důchod?

Výzkumná otázka č. 4:

- Jaká je tendence vyplacených žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi - příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádná okamžitá pomoc u uvedených skupin osob za výzkumné období?

Výzkumná otázka č. 5:

- Na jaký účel byla nejčastěji vyplácena dávka pomoci v hmotné nouzi – mimořádná okamžitá pomoc u uvedených skupin osob?

Výzkum budu provádět na podkladě kvantitativní výzkumné strategie metodou analýzy spisové dokumentace příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi na Úřadu práce České republiky – Krajská pobočka v Brně, Kontaktní pracoviště Blansko. K realizaci výzkumného šetření jsem požádala o souhlas paní ředitelku Kontaktního pracoviště Blansko, která mi ochotně souhlasila. Vyberu pouze uvedené skupiny klientů, které jsem si stanovila v cíli své bakalářské práce. Data budu čerpat ze spisové dokumentace klientů z programu Ok nouze. Za výzkumné období jsou zvoleny roky 2014 -2019. Uvedené roky jsem si vybrala z důvodu toho, že rok 2014 je rokem, kdy

došlo ke změně výplatních systémů a rok 2019 je z hlediska analýzy dat nejčerstvější. Zjištěná data následně porovnáám.

Úřad práce České republiky a jeho Krajské pobočky, dále pak Kontaktní pracoviště užívají jednotně aplikační program Ok systém. Pro dávky pomoci v hmotné nouzi, se nazývá program OK nouze/OK služby. *„Aplikační programové vybavení OKnouze/OKslužby slouží jako nástroj orgánů státní a místní správy pro vedení agendy dávek pro občany v hmotné nouzi ve smyslu Zákona o pomoci v hmotné nouzi (111/2006 Sb.) a agendy příspěvku na péči pro osoby závislé na péči jiné osoby ve smyslu Zákona o sociálních službách (108/2006 Sb.)“*(MPSV ČR, 2020).

V aplikačním programu Ok nouze mohu najít současné i minulé klienty dávek pomoci v hmotné nouzi. Dále pak si dle nastavených filtrů mohu najít, jaké dávky byly vyplaceny například v hotovosti, na bankovní účet, poštovní poukázkou či typizovanými poukázkami na zboží například za určitý měsíc. Aplikace mi může ukázat aktuální stav všech dávek – příspěvku na živobytí, doplatku na bydlení, mimořádných okamžitých pomoci. Dále také standardizované záznamy klienta – zde vidím, zda klient spolupracuje s kolegyněmi z městských úřadů, postoupení žádostí, různé statistiky, rozhodování o dávkách, kontakt se žadatelem. Filtry si mohu regulovat podle svých kritérií.

Pro svoji práci budu využívat filtry, které mi pomohou získat data z let 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 u všech typů dávek pomoci v hmotné nouzi. Z vyplacených dávek si jednotlivě zadám určitý rok a měsíc, typ dávky, způsob výplaty a stav výplaty. Získaná data si budu zaznamenávat do záznamových archů, ze kterých budu vytvářet tabulky a následně grafy. Vzor záznamového archu je v příloze č. 4.

4.1 Úřad práce České republiky, Krajská pobočka v Brně, Kontaktní pracoviště Blansko

Úřad práce České republiky vznikl v roce 1990 přijetím zákonného opatření. V tomto roce fungovalo v České republice celkem 76 úřadů práce. V roce 2011 Úřad práce České republiky změnil organizační strukturu a uspořádání. Změny vycházejí ze zákona č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky. (UP, 2020).

Základním služebním předpisem Úřadu práce České republiky je organizační řád. Upravuje zásady organizace a řízení Úřadu práce České republiky, působnost a pravomoci představených a vedoucích zaměstnanců a vzájemné vztahy jednotlivých úrovní řízení a útvarů Úřadu práce České republiky, dále upravuje organizační strukturu Úřadu práce České republiky, působnost a hlavní činnosti jeho jednotlivých útvarů (UP ČR, 2020, str. 2).

„Sídlem Úřadu práce České republiky je Praha. V Úřadu práce ČR působí generální ředitelství, krajské pobočky a pobočka pro hlavní město Prahu, součástí krajských poboček jsou kontaktní pracoviště“(UP ČR, 2020, str. 2).

Dle § 2 odstavce 3 zákona č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů. Úřad práce České republiky řídí Ministerstvo práce a sociálních věcí a je jeho nadřízeným správním orgánem.

Kontaktní pracoviště Blansko vzniklo v roce 1990. V čele kontaktního pracoviště Blansko stojí v současné době paní ředitelka JUDr. Jitka Lorková, která mi dala souhlas k realizaci empirického šetření – využití veškerých potřebných dat – souhlas v příloze č. 5.

Kontaktní pracoviště Blansko se skládá z dvanácti oddělení

- oddělení vnitřní správy, sekretariát,
- oddělení zprostředkování, evidence a podpor v nezaměstnanosti,
- oddělení státní sociální podpory a dávek pěstounské péče,
- oddělení hmotné nouze,
- oddělení příspěvku na péči a dávek pro osoby zdravotně postižené,
- oddělení trhu práce,
- oddělení poradenství a dalšího vzdělávání,
- oddělení právní,
- oddělení exekucí,
- oddělení ekonomické,
- oddělení informačních technologií (UP, 2020).

Kontaktní pracoviště Blansko zajišťuje pro nepojistné sociální dávky působnost, dle správního obvodu – podrobněji příloha č. 6 obce v působnosti. Na našem okrese je dále Kontaktní pracoviště Boskovice a Letovice.

Celkem je na Kontaktním pracovišti Blansko více než 70 zaměstnanců. Jelikož pracuji jako sociální pracovník na oddělení hmotné nouze, představím své oddělení. Personální obsazení oddělení hmotné nouze je následující: vedoucí oddělení hmotné nouze, ověřovatel dávek hmotné nouze, specialista dávek hmotné nouze a dva sociální pracovníci. Celkem je tedy na oddělení hmotné nouze pět zaměstnanců. V příloze č. 7 je popsána činnost práce pracovníků na oddělení hmotné nouze.

4.2 Realizace výzkumu

V předchozí kapitole jsem v krátkosti představila program Ok nouze, ze kterého jsem čerpala veškerá data pro realizaci výzkumu, popsala strukturu Úřadu práce České republiky, Kontaktní pracoviště Blansko. Položila jsem výzkumné otázky, které v této kapitole popíši a zhodnotím.

Nevyhnu se používání zkratk, které běžně ve své profesi používám, proto je zařadím do seznamu použitých zkratk.

PnŽ – příspěvek na živobytí,

DnB – doplatek na bydlení.

MOP – mimořádná okamžitá pomoc,

MOP – mimořádná okamžitá pomoc,

MOP Z - mimořádná okamžitá pomoc z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví,

MOP U - mimořádná okamžitá pomoc z důvodu vážné mimořádné události,

MOP V - mimořádná okamžitá pomoc z důvodu potřeby úhrady jednorázového výdaje,

MOP N - mimořádná okamžitá pomoc na úhradu nákladů spojených s pořízením či opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby,

MOP D - mimořádná okamžitá pomoc na úhradu odůvodněných nákladů související se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte,

MOP S - mimořádná okamžitá pomoc z důvodu ohrožení sociálním vyloučením,

SD – starobní důchod,

ID – invalidní důchod,

č. – číslo.

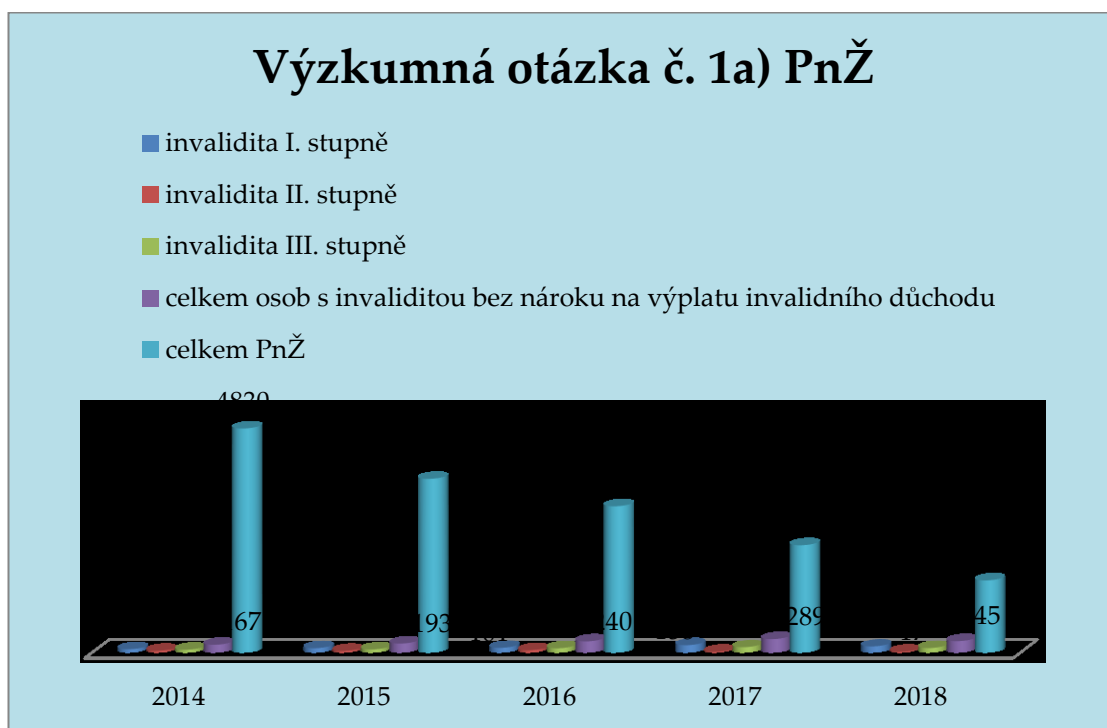
Výzkumná otázka č. 1 a) Jaký je podíl žádostí osob s priznanou invaliditou I., II., a III. stupně, které mají nárok na dávky pomoci v hmotné nouzi

z celkového počtu vyplacených žádostí - příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení z důvodu, že jim nebyl přiznán nárok na invalidní důchod?

Výzkumná otázka č. 1 b) zní: jaký je podíl žádostí osob s přiznanou invaliditou I., II., III. stupně s přiznaným nárokem na výplatu důchodu, kteří mají současně nárok na dávky pomoci v hmotné nouzi – z celkového počtu vyplacených žádostí příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení?

Výsledky těchto otázek jsou znázorněny v následujících grafech a tabulkách, které popíší. Začínám dávkou pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí. V grafu a tabulce č. 1 je znázorněn celkový počet vyplacených žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí za jednotlivé roky 2014 - 2019. Dále graf i tabulka č. 1 zobrazuje celkový počet vyplacených žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí osobám, kterým byla přiznána invalidita bez nároku na výplatu invalidního důchodu, kteří pobírají pouze dávku pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí za jednotlivé roky. Dále je z grafu i tabulky patrné, počet osob, kterým byla přiznána invalidita I. II. III. stupně v jednotlivých letech.

Graf č. 1 – přiznána invalidita bez nároku na výplatu invalidního důchodu

Tabulka č. 1 – přiznána invalidita s nárokem na výplatu invalidního důchodu

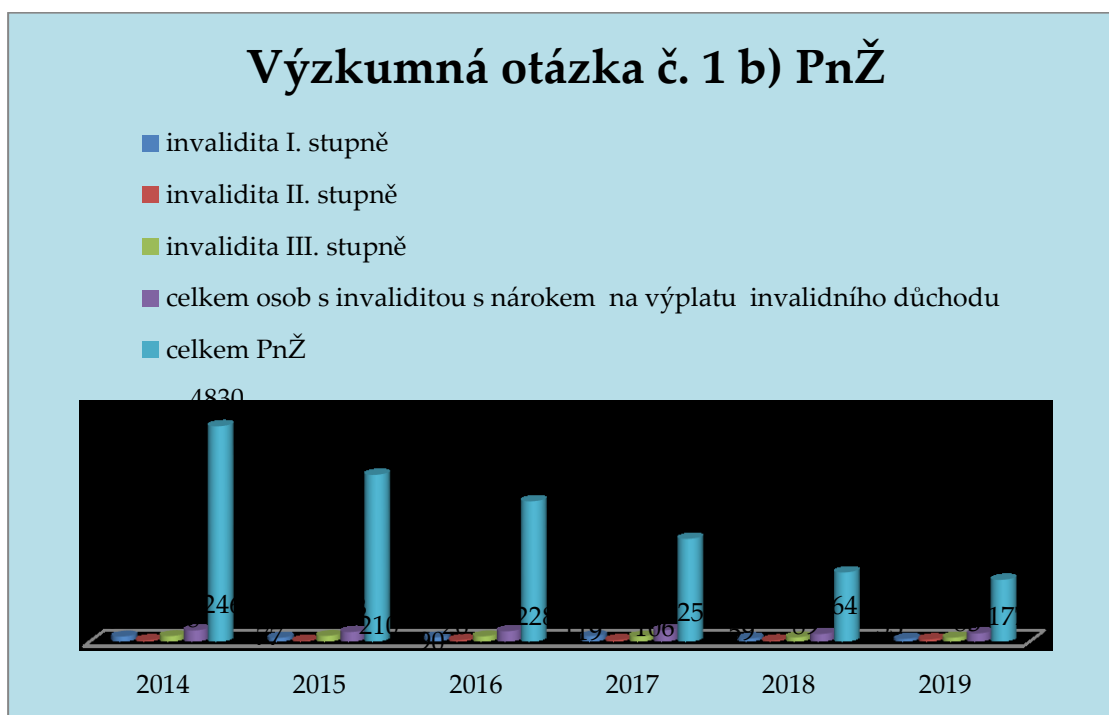
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
invalidita I. stupně	71	93	101	158	132	117
invalidita II. stupně	36	34	48	16	17	53
invalidita III. stupně	60	66	91	115	96	101
celkem osob s invaliditou bez nároku na výplatu invalidního důchodu	167	193	240	289	245	271
celkem PnŽ	4830	3743	3151	2310	1553	1386

Zdroj: vlastní výzkum, zpracováno z programového systému OK/nouze

V grafu i tabulce č. 2 je znázorněn celkový počet vyplacených žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí za jednotlivé roky 2014 - 2019. Dále graf i tabulka č. 2 zobrazuje celkový počet vyplacených žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí osobám,

kterým byla přiznána invalidita s nárokem na výplatu invalidního důchodu, které současně pobírají dávku pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí za jednotlivé roky. Dále je z grafu i tabulky patrné, počet osob, kterým byla přiznána invalidita I. II. III. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu v jednotlivých letech.

Graf č. 2 – přiznána invalidita bez nároku na výplatu invalidního důchodu

Tabulka č. 2 – přiznána invalidita s nárokem na výplatu invalidního důchodu

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
invalidita I. stupně	108	77	90	119	59	53
invalidita II. stupně	20	10	26	25	16	41
invalidita III. stupně	118	123	112	106	89	83
celkem osob s invaliditou s nárokem na výplatu invalidního důchodu	246	210	228	250	164	177
celkem PnŽ	4830	3743	3151	2310	1553	1386

Zdroj: vlastní výzkum, zpracováno z programového systému OK/nouze

Z uvedených grafů a tabulek je patrné, že v roce 2014 bylo vyplaceno celkem

4 830 žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi příspěvek na živobytí. Z toho 71 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita I. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu. 108 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita I. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. Dále 36 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita II. stupně bez nároku na výplatu, 20 žádostí osobám s invaliditou II. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. 60 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita III. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu a 118 žádostí osobám s nárokem na výplatu invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně. Celkem tedy je to 167 žádostí o příspěvek na živobytí u osob, kterým byla přiznána invalidita I., II., III. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu. Dále celkem 246 žádostí o příspěvek na živobytí u osob, kterým byla přiznána invalidita I., II. III. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. Celkem je to 413 žádostí o příspěvek na živobytí od osob invalidních v I., II., III. stupni. V roce 2015 bylo vyplaceno celkem 3 743 žádostí o příspěvek na živobytí. Z toho 93 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita I. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu. 77 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita I. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. Dále 34 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita II. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu, 10 žádostí osobám s invaliditou II. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. 66 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita III. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu a 123 žádostí osobám s nárokem na výplatu invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně. Celkem tedy je to 193 žádostí o příspěvek na živobytí u osob, kterým byla přiznána invalidita I., II., III. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu. Dále celkem 210 žádostí o příspěvek na živobytí u osob, kterým byla přiznána invalidita I., II. III. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. Celkem je to 403 žádostí o příspěvek na živobytí od osob invalidních I., II., III. stupni. V roce 2016

bylo vyplaceno celkem 3 151 žádosti o dávku pomoci v hmotné nouzi příspěvek na živobytí. Z toho 101 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita I. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu. 90 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita I. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. Dále 48 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita II. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu, 26 žádostí osobám s invaliditou II. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. 91 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita III. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu a 112 žádostí osobám s nárokem na výplatu invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně. Celkem tedy je to 240 žádostí o příspěvek na živobytí u osob, kterým byla přiznána invalidita I., II., III. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu. Dále celkem 228 žádostí o příspěvek na živobytí u osob, kterým byla přiznána invalidita I., II. III. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. Celkem je to 468 žádostí o příspěvek na živobytí od osob invalidních v I., II., III. stupni. V roce 2017 bylo vyplaceno celkem 2 310 žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi příspěvek na živobytí. Z toho 158 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita I. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu. 119 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita I. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. Dále 16 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita II. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu, 25 žádostí osobám s invaliditou II. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. 115 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita III. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu a 106 žádostí osobám s nárokem na výplatu invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně. Celkem tedy je to 289 žádostí o příspěvek na živobytí u osob, kterým byla přiznána invalidita I., II., III. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu. Dále celkem 250 žádostí o příspěvek na živobytí u osob, kterým byla přiznána invalidita I., II. III. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. Celkem je to 539 žádostí

o příspěvek na živobytí od osob invalidních v I., II., III. stupni. V roce 2018 bylo vyplaceno celkem 1 553 žádosti o dávku pomoci v hmotné nouzi příspěvek na živobytí. Z toho 132 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita I. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu. 59 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita I. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. Dále 17 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita II. stupně bez nároku na výplatu, 16 žádostí osobám s invaliditou II. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. 96 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita III. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu a 89 žádostí osobám s nárokem na výplatu invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně. Celkem tedy je to 245 žádostí o příspěvek na živobytí u osob, kterým byla přiznána invalidita I., II., III. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu. Dále celkem 164 žádostí o příspěvek na živobytí u osob, kterým byla přiznána invalidita I., II. III. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. Celkem je to 409 žádostí o příspěvek na živobytí od osob invalidních v I., II., III. stupni. V roce 2019 bylo vyplaceno celkem 1 386 žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi příspěvek na živobytí. Z toho 117 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita I. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu. 53 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita I. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. Dále 53 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita II. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu, 41 žádostí osobám s invaliditou II. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. 101 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita III. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu a 83 žádostí osobám s nárokem na výplatu invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně. Celkem tedy je to 271 žádostí o příspěvek na živobytí u osob, kterým byla přiznána invalidita I., II., III. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu. Dále celkem 177 žádostí o příspěvek na živobytí u osob, kterým byla přiznána invalidita I., II. III.

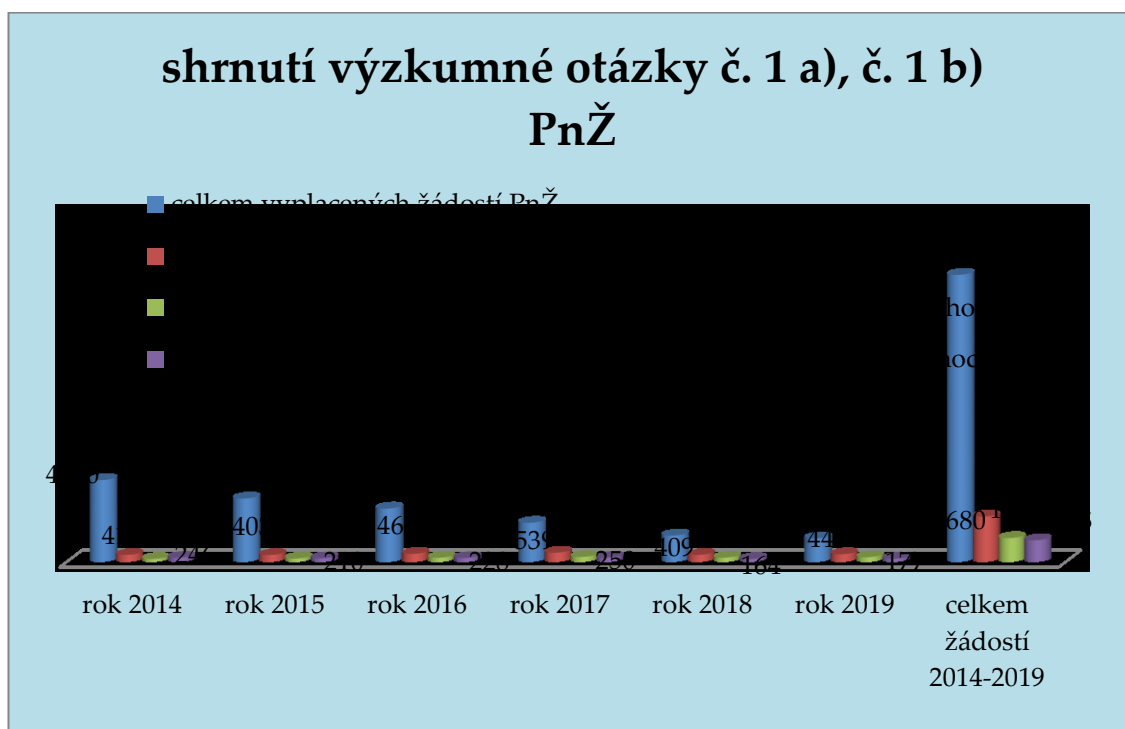
stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. Celkem je to 448 žádostí o příspěvek na živobytí od osob invalidních v I., II., III. stupni.

Z uvedených dat je patrné, že v roce 2014 bylo nejvíce vyplacených žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi příspěvek na živobytí, v dalších letech je klesající tendence počtu vyplacených žádostí, ovšem u zkoumaného prvku, což jsou osoby s přiznanou invaliditou I., II., III. stupně s nárokem i bez nároku na výplatu invalidního důchodu, je narůstající tendence počtu vyplacených žádostí. Nejvíce vyplacených žádostí bylo v roce 2017, kdy u uvedených skupin osob bylo z celkového počtu 2 310 žádostí vyplacených 539 žádostí zkoumaného prvku. Za zmínku stojí rok 2019, kdy z celkového počtu 1 386 žádostí bylo 448 žádostí vyplaceno osobám invalidních I., II., III. stupně.

V grafu a tabulce č. 3 je znázorněn celkový počet vyplacených žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí za jednotlivé roky 2014 - 2019. Dále graf i tabulka č. 3 zobrazuje celkový počet vyplacených žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí osobám, kterým byla přiznána invalidita bez nároku na výplatu invalidního důchodu, kteří pobírají pouze dávku pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí za jednotlivé roky. Dále je z grafu i tabulky patrné, počet osob, kterým byla přiznána invalidita I. II. III. stupně v jednotlivých letech.

Graf č. 3 – shrnutí otázek č. 1 a), č. 1 b) příspěvek na živobytí

Tabulka č. 3 – shrnutí otázek č. 1 a), č. 1 b) příspěvek na živobytí

	celkem vyplacených žádostí PnŽ	celkem vyplacených žádostí PnŽ u osob invalidních	invalidita I., II., III. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu	invalidita I., II., III. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu
rok 2014	4830	413	167	246
rok 2015	3743	403	193	210
rok 2016	3151	468	240	228
rok 2017	2310	539	289	250
rok 2018	1553	409	245	164
rok 2019	1386	448	271	177
celkem žádostí 2014-2019	16973	2680	1405	1275

Zdroj: vlastní výzkum, zpracováno z programového systému OK/nouze

Celkově vyšší podíl počtu vyplacených žádostí u dávky pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí za období 2014 - 2019 je u osob s přiznanou

invaliditou I., II., III. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu celkem 1 405 žádostí z celkového počtu 2 680 vyplacených žádostí osob s přiznanou invaliditou. Což znamená 53%. U osob s přiznanou invaliditou I., II., III. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu je to 1 275 vyplacených žádostí z celkového počtu 2 680 vyplacených žádostí osob s přiznanou invaliditou, což znamená 47 %.

Nyní jsem shrnula výsledky výzkumné otázky č. 1 a), č. 1 b) u dávky pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí.

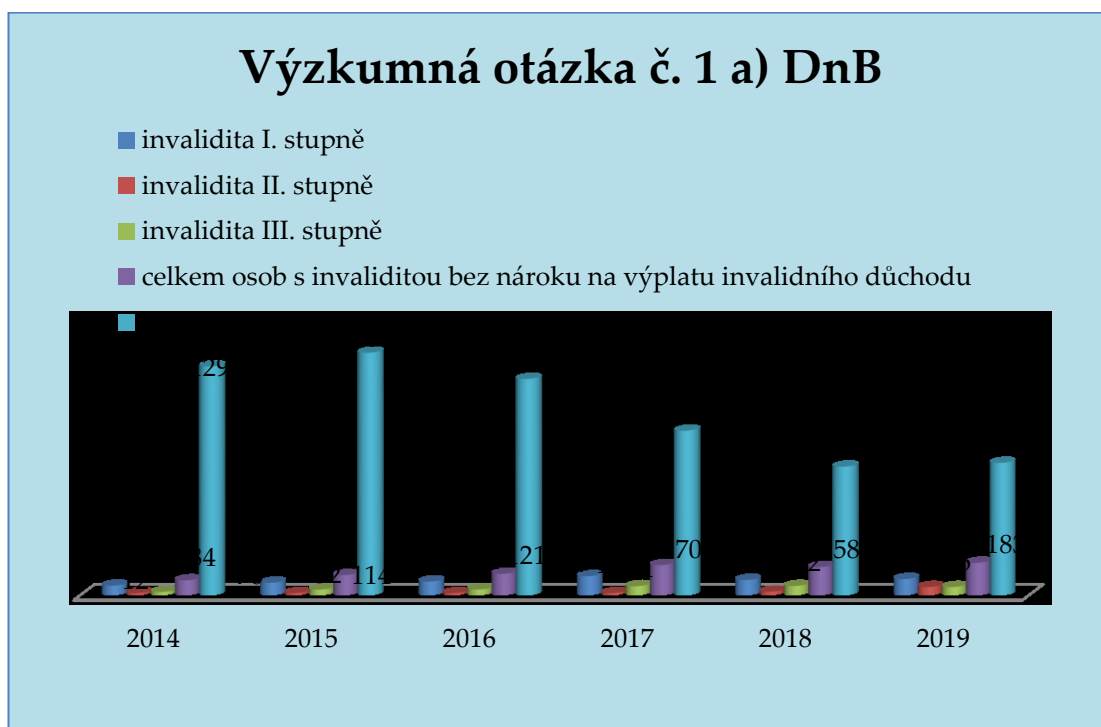
Pokračuji dávkou pomoci v hmotné nouzi – doplatek na bydlení.

Výzkumná otázka č. 1 a) Jaký je podíl žádostí osob s přiznanou invaliditou I., II., a III. stupně, které mají nárok na dávky pomoci v hmotné nouzi z celkového počtu vyplacených žádostí - příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení z důvodu, že jim nebyl přiznán nárok na invalidní důchod?

Výzkumná otázka č. 1 b) zní: jaký je podíl žádostí osob s přiznanou invaliditou I., II., III. stupně s přiznaným nárokem na výplatu důchodu, kteří mají současně nárok na dávky pomoci v hmotné nouzi – z celkového počtu vyplacených žádostí příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení?

V grafu a tabulce č. 4 je znázorněn celkový počet vyplacených žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi – doplatek na bydlení za jednotlivé roky 2014 - 2019. Dále graf i tabulka č. 4 zobrazuje celkový počet vyplacených žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi – doplatek na bydlení osobám, kterým byla přiznána invalidita bez nároku na výplatu invalidního důchodu, kteří pobírají pouze dávku pomoci v hmotné nouzi – doplatek na bydlení za jednotlivé roky. Dále je z grafu i tabulky patrné, počet osob, kterým byla přiznána invalidita I. II. III. stupně v jednotlivých letech.

Graf č. 4 – přiznána invalidita bez nároku na výplatu invalidního důchodu

Tabulka č. 4 – přiznána invalidita bez nároku na výplatu invalidního důchodu

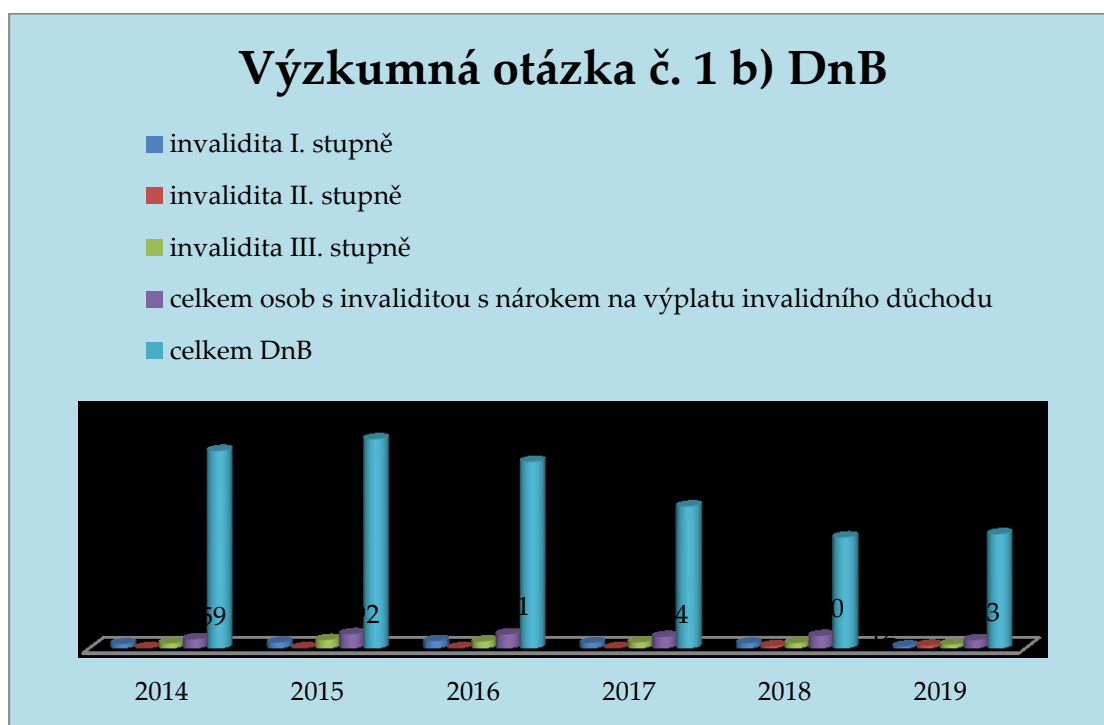
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
invalidita I. stupně	54	70	77	107	86	91
invalidita II. stupně	12	12	12	12	20	46
invalidita III. stupně	18	32	32	51	52	46
celkem osob s invaliditou bez nároku na výplatu invalidního důchodu	84	114	121	170	158	183
celkem DnB	1293	1370	1222	929	726	747

Zdroj: vlastní výzkum, zpracováno z programového systému OK/nouze

V grafu a tabulce č. 5 je znázorněn celkový počet vyplacených žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi – doplatek na bydlení za jednotlivé roky 2014 - 2019. Dále graf a tabulka č. 5 zobrazuje celkový počet vyplacených žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi – doplatek na bydlení osobám, kterým byla přiznána invalidita s nárokem na výplatu invalidního důchodu, které současně pobírají dávku pomoci v hmotné nouzi – doplatek na bydlení

za jednotlivé roky. Dále je z grafu i tabulky patrné, počet osob, kterým byla přiznána invalidita I. II. III. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu v jednotlivých letech.

Graf č. 5 – přiznána invalidita s nárokem na výplatu invalidního důchodu

Tabulka č. 5 – přiznána invalidita s nárokem na výplatu invalidního důchodu

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
invalidita I. stupně	28	38	47	35	33	12
invalidita II. stupně	0	0	0	0	14	17
invalidita III. stupně	31	54	44	39	33	24
celkem osob s invaliditou s nárokem na výplatu invalidního důchodu	59	92	91	74	80	53
celkem DnB	1293	1370	1222	929	726	747

Zdroj: vlastní výzkum, zpracováno z programového systému OK/nouze

Z uvedených grafů a tabulek je patrné, že v roce 2014 bylo vyplaceno celkem 1 293 žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi doplatek na bydlení. Z toho 54 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita I. stupně bez nároku na

výplatu invalidního důchodu. 28 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita I. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. Dále 12 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita II. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu, 0 žádostí osob s invaliditou II. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. 18 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita III. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu a 31 žádostí osobám s nárokem na výplatu invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně. Celkem tedy je to 84 žádostí o doplatek na bydlení u osob, kterým byla přiznána invalidita I., II., III. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu. Dále celkem 59 žádostí o doplatek na bydlení u osob, kterým byla přiznána invalidita I., II. III. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. Celkem je to 143 žádostí o doplatek na bydlení od osob invalidních v I., II., III. stupni. V roce 2015 bylo vyplaceno celkem 1 370 žádostí o doplatek na bydlení. Z toho 70 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita I. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu. 38 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita I. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. Dále 12 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita II. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu, 0 žádostí osob s invaliditou II. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. 32 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita III. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu a 54 žádostí osobám s nárokem na výplatu invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně. Celkem tedy je to 114 žádostí o doplatek na bydlení u osob, kterým byla přiznána invalidita I., II., III. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu. Dále celkem 92 žádostí o doplatek na bydlení u osob, kterým byla přiznána invalidita I., II. III. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. Celkem je to 206 žádostí o doplatek na bydlení od osob invalidních v I., II., III. stupni. V roce 2016 bylo vyplaceno celkem 1 222 žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi doplatek na bydlení. Z toho 77 žádostí osobám, kterým byla přiznána

invalidita I. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu. 47 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita I. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. Dále 12 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita II. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu, 0 žádostí osob s invaliditou II. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. 32 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita III. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu a 44 žádostí osobám s nárokem na výplatu invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně. Celkem tedy je to 121 žádostí o doplatek na bydlení u osob, kterým byla přiznána invalidita I., II., III. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu. Dále celkem 91 žádostí o doplatek na bydlení u osob, kterým byla přiznána invalidita I., II. III. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. Celkem je to 212 žádostí o doplatek na bydlení od osob invalidních v I., II., III. stupni. V roce 2017 bylo vyplaceno celkem 929 žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi doplatek na bydlení. Z toho 107 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita I. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu. 35 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita I. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. Dále 12 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita II. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu, 0 žádostí osob s invaliditou II. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. 51 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita III. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu a 39 žádostí osobám s nárokem na výplatu invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně. Celkem tedy je to 170 žádostí o doplatek na bydlení u osob, kterým byla přiznána invalidita I., II., III. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu. Dále celkem 74 žádostí o doplatek na bydlení u osob, kterým byla přiznána invalidita I., II. III. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. Celkem je to 244 žádostí o doplatek na bydlení od osob invalidních v I., II., III. stupni. V roce 2018 bylo vyplaceno celkem 726 žádosti o dávku pomoci v hmotné nouzi doplatek

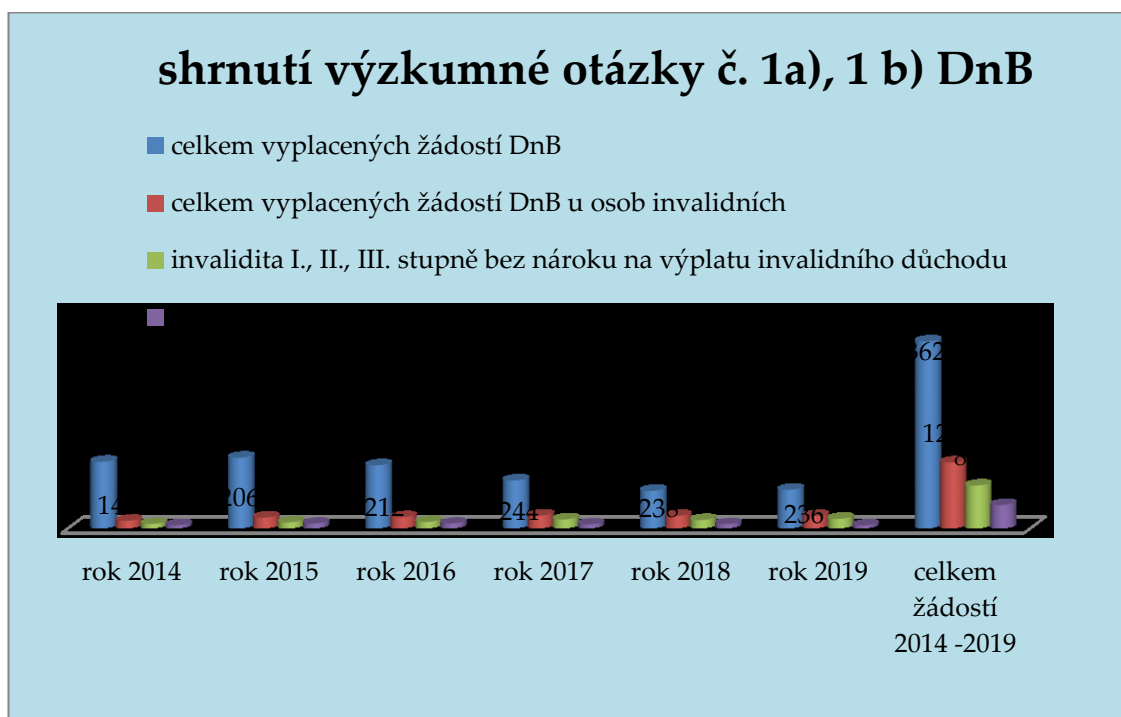
na bydlení. Z toho 86 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita I. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu. 33 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita I. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. Dále 20 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita II. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu, 14 žádostí osobám s invaliditou II. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. 52 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita III. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu a 33 žádostí osobám s nárokem na výplatu invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně. Celkem tedy je to 158 žádostí o doplatek na bydlení u osob, kterým byla přiznána invalidita I., II., III. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu. Dále celkem 80 žádostí o doplatek na bydlení u osob, kterým byla přiznána invalidita I., II. III. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. Celkem je to 238 žádostí o doplatek na bydlení od osob invalidních v I., II., III. stupni. V roce 2019 bylo vyplaceno celkem 747 žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi doplatek na bydlení. Z toho 91 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita I. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu. 12 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita I. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. Dále 47 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita II. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu, 17 žádostí osobám s invaliditou II. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. 46 žádostí osobám, kterým byla přiznána invalidita III. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu a 24 žádostí osobám s nárokem na výplatu invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně. Celkem tedy je to 183 žádostí o doplatek na bydlení u osob, kterým byla přiznána invalidita I., II., III. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu. Dále celkem 53 žádostí o doplatek na bydlení u osob, kterým byla přiznána invalidita I., II. III. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu. Celkem je to 236 žádostí o doplatek na bydlení od osob invalidních v I., II., III. stupni.

Z uvedených dat je patrné, že v roce 2015 bylo nejvíce vyplacených žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi doplatek na bydlení, v dalších letech je klesající tendence počtu vyplacených žádostí, ovšem u zkoumaného prvku, což jsou osoby s přiznanou invaliditou I., II., III. stupně s nárokem i bez nároku na výplatu invalidního důchodu, je narůstající tendence počtu vyplacených žádostí. Nejvíce vyplacených žádostí bylo v roce 2017, kdy u uvedených skupin osob bylo z celkového počtu 929 žádostí. 244 žádostí zkoumaného souboru. Za zmínku stojí rok 2019, kdy z celkového počtu 747 žádostí bylo 236 žádostí vyplaceno osobám invalidními v I., II., III. stupni invalidity.

Graf a tabulka č. 6 ukazuje celkový počet vyplacených žádostí o dávku pomoci hmotné nouzi – doplatek na bydlení za zkoumané období 2014 – 2019. Také se z grafu i tabulky dozvíme celkový počet vyplacených žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi – doplatek na bydlení za zkoumané období 2014 – 2019 u osob invalidních. Dále se dozvíme počet vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi – doplatek na bydlení u osob s přiznanou invaliditou I., II., III., stupně s nárokem i bez nároku na výplatu za uvedené roky.

Graf č. 6 – shrnutí otázek č. 1 a), č. 1 b) doplatek na bydlení

Tabulka č. 6 – shrnutí otázek č. 1 a), č. 1 b) doplatek na bydlení

	celkem vyplacených žádostí DnB	celkem vyplacených žádostí DnB u osob invalidních	invalidita I., II., III. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu	invalidita I., II., III. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu
rok 2014	1293	143	84	59
rok 2015	1370	206	114	92
rok 2016	1222	212	121	91
rok 2017	929	244	170	74
rok 2018	726	238	158	80
rok 2019	747	236	183	53
celkem žádostí 2014 -2019	3624	1279	830	449

Zdroj: vlastní výzkum, zpracováno z programového systému OK/nouze

Celkově vyšší podíl počtu vyplacených žádostí u dávky pomoci v hmotné nouzi – doplatek na bydlení za období 2014 - 2019 je u osob s přiznanou invaliditou I., II., III. stupně bez nároku na výplatu invalidního důchodu,

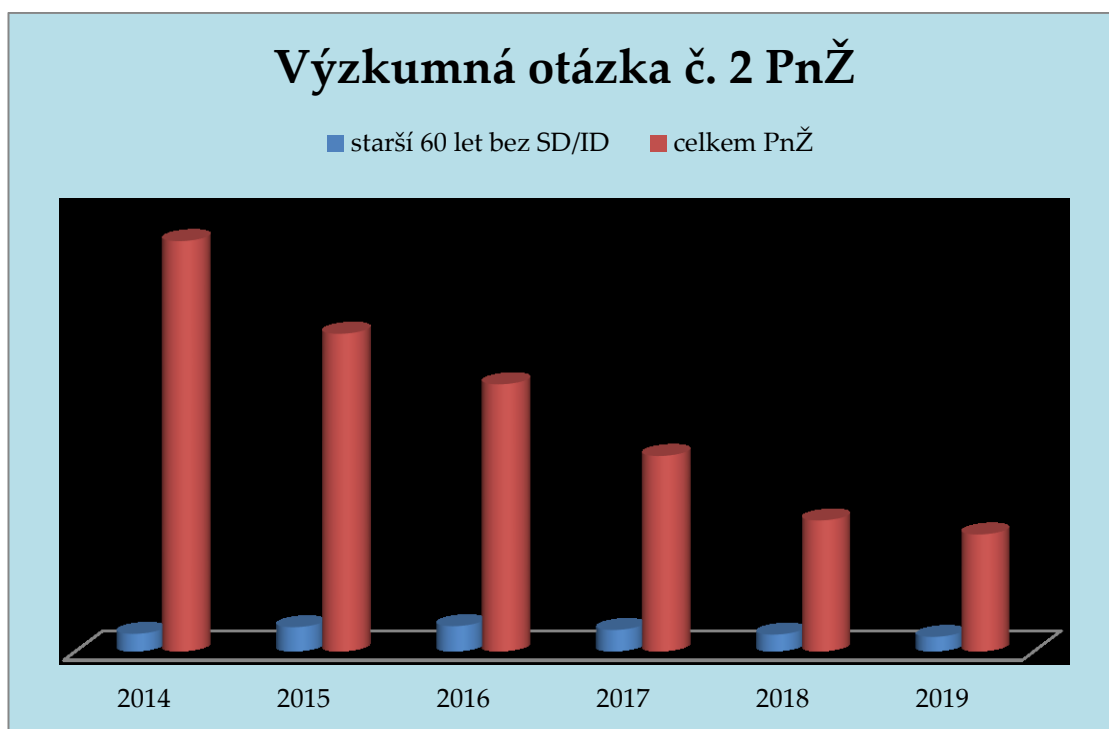
jedná se o celkem 830 žádostí z celkového počtu 1 279 žádostí vyplacených osobám s přiznanou invaliditou. Což znamená 67%. U osob s přiznanou invaliditou I., II., III. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu je to pouze 449 vyplacených žádostí z celkového počtu 1 279 žádostí vyplacených osobám s přiznanou invaliditou, což je pouze 33%. Dále je na následujícím grafu zřetelné, že z celkového počtu vyplacených žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi – doplatek na bydlení 3 624 je 1/3 vyplacených žádostí osobám s přiznanou invaliditou I., II., III. stupně.

Nyní jsem shrnula výsledky výzkumné otázky č. 1 a), č. 1 b) u dávky pomoci v hmotné nouzi – doplatek na bydlení.

Výzkumná otázka č. 2 zní: Jaký je podíl z celkového počtu vyplacených žádostí u osob starších 60 let věku na dávkách pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení, kteří nemají nárok na starobní, invalidní důchod?

V grafu i tabulce č. 7 je vidět celkový počet vyplacených žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí jednotlivě za uvedené roky. Dále graf i tabulka č. 7 zobrazuje celkový počet vyplacených žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí jednotlivě za uvedené roky osobám starších 60 let věku, bez nároku na starobní či invalidní důchod.

Graf č. 7 – osoby starší 60 let bez nároku na starobní/invalidní důchod

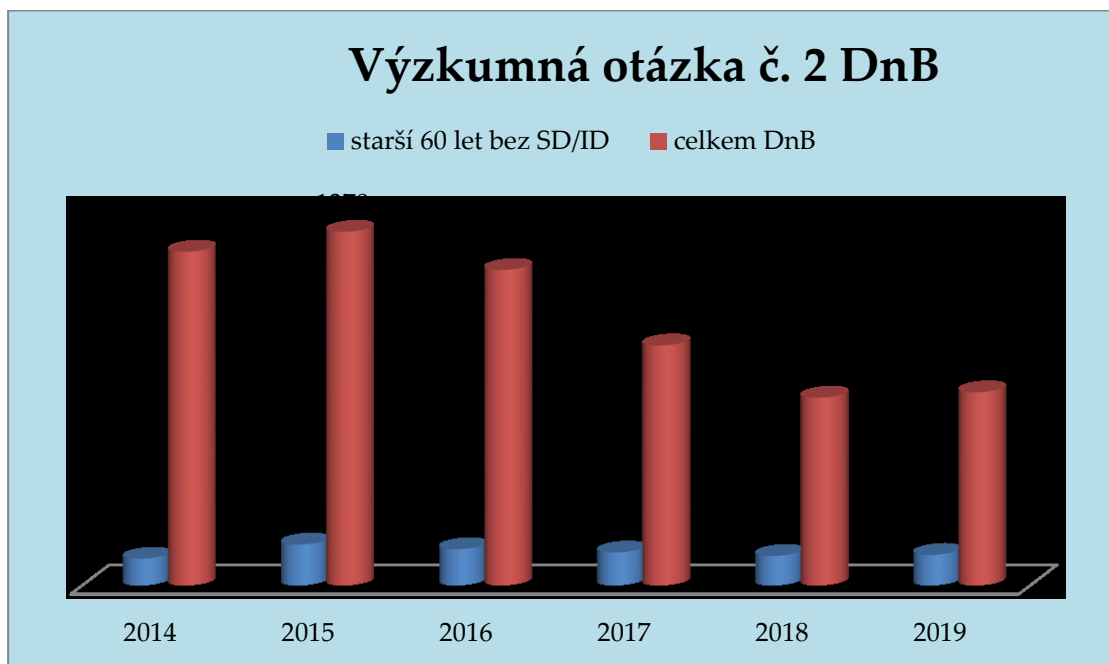
Tabulka č. 7 – osoby starší 60 let bez nároku na starobní/invalidní důchod

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
starší 60 let bez SD/ID	206	285	297	252	197	170
celkem PnŽ	4830	3743	3151	2310	1553	1386

Zdroj: vlastní výzkum, zpracováno z programového systému OK/nouze

V grafu i v tabulce č. 8 je vidět celkový počet vyplacených žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi – doplatek na bydlení jednotlivě za uvedené roky. Dále graf i tabulka č. 7 zobrazuje celkový počet vyplacených žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi – doplatek na bydlení jednotlivě za uvedené roky osobám starších 60 let věku, bez nároku na starobní či invalidní důchod.

Graf č. 8 – osoby starší 60 let bez nároku na starobní/invalidní důchod

Tabulka č. 8 – osoby starší 60 let bez nároku na starobní/invalidní důchod

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
starší 60 let bez SD/ID	102	157	139	126	113	117
celkem DnB	1293	1370	1222	929	726	747

Zdroj: vlastní výzkum, zpracováno z programového systému OK/nouze

Z grafů i tabulek č. 7 a 8 je patrné, že v letech 2014 – 2019 u žádosti dávek pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí je počet žádostí u osob starších 60 let bez SD/ID nejvyšší v roce 2016, kdy bylo vyplaceno 297 žádostí z celkového počtu 3 151 žádostí. S ohledem na klesající počet celkově vyplacených žádostí o dávku hmotné nouze příspěvek na živobytí je podíl osob starších 60 let bez SD/ID vyšší. Dále i u dávky pomoci v hmotné nouzi – doplatek na bydlení je zřetelné, že nejvyšší počet vyplacených žádostí je v roce 2015, kdy bylo vyplaceno celkově 1 370 žádostí, z toho 157 žádostí u osob starších 60 let bez SD/ID. Je zde klesající tendence celkového počtu vyplacených žádostí z roku 2014 až 2019, ovšem u uvedené skupiny osob

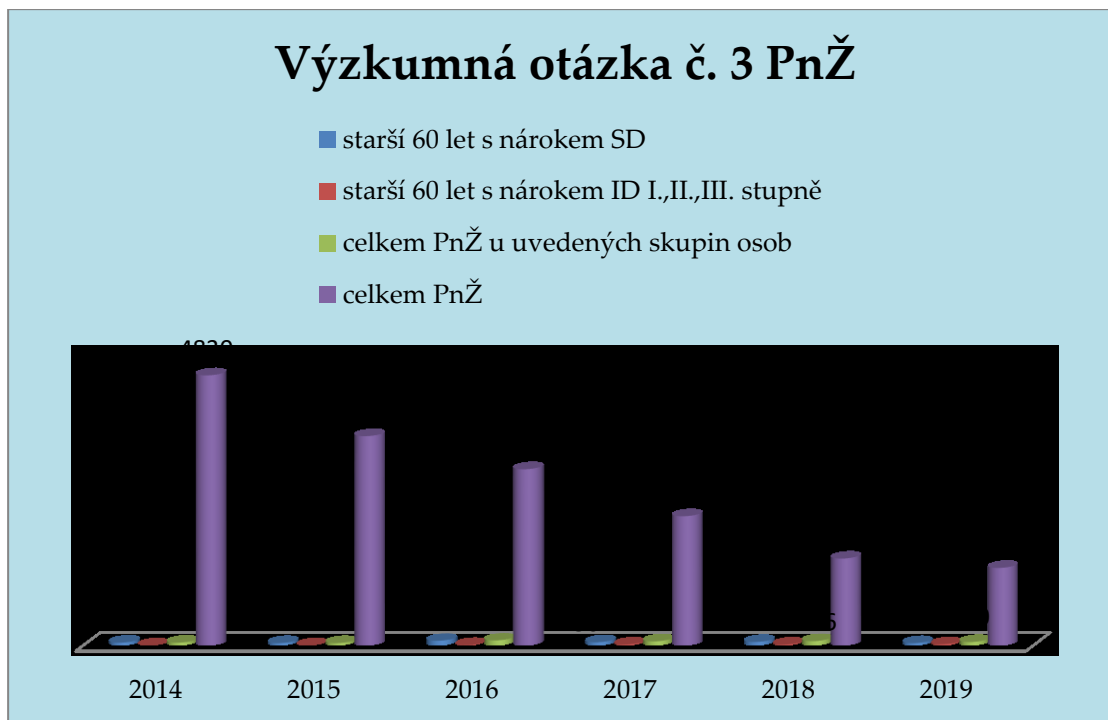
starších 60 let bez SD/ID se podíl/počet žádosti téměř nezměnil. Podíl u této skupiny osob je průměrně 13,3% ročně.

Nyní jsem shrnula výsledky výzkumné otázky č. 2 u dávky pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení.

Výzkumná otázka č. 3 zní: jaký je podíl z celkového počtu vyplacených žádostí u osob starších 60 let věku na dávkách pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení, kteří naopak mají nárok na starobní/invalidní důchod?

V grafu i v tabulce č. 9 je uveden celkový počet vyplacených žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí jednotlivě za uvedené roky. Dále graf i tabulka č. 9 zobrazuje celkový počet vyplacených žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí jednotlivě za uvedené roky osobám starších 60 let věku s nárokem na starobní důchod, dále zobrazuje vyplacené žádosti osobám starších 60 let věku s přiznaným nárokem na invaliditu I., II., III. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu.

Graf č. 9 – osoby starší 60 let s nárokem na výplatu starobního/invalidního důchodu

Tabulka č. 9 – osoby starší 60 let s nárokem na výplatu starobního/invalidního důchodu

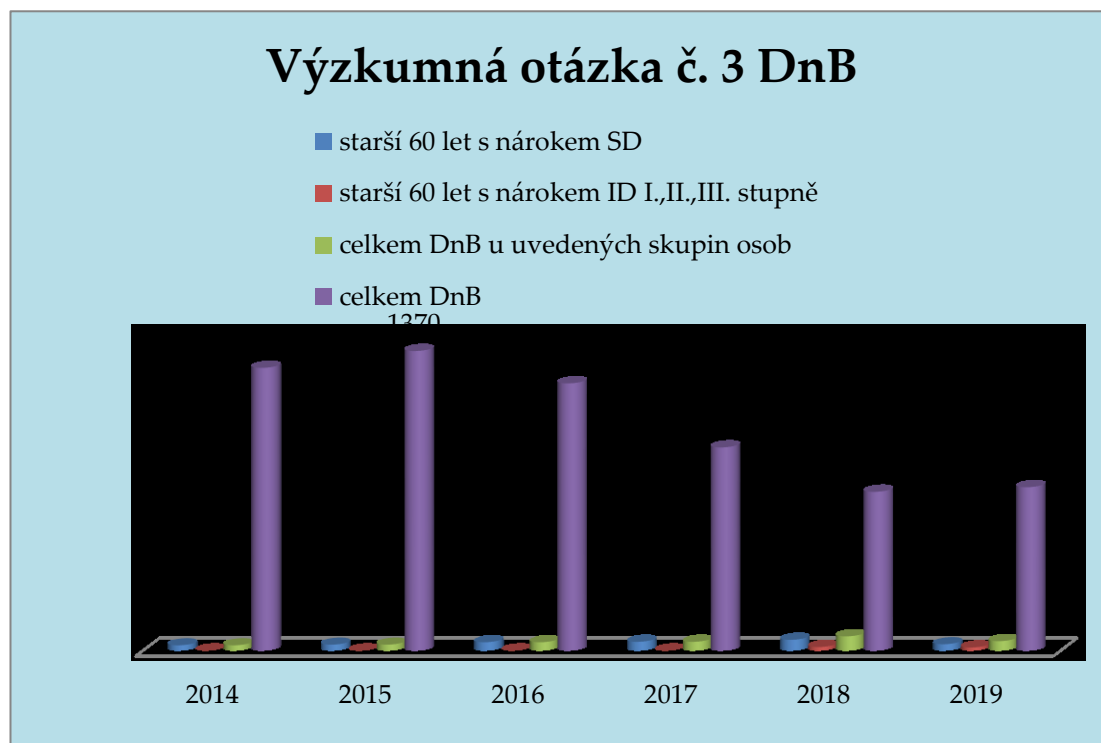
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
starší 60 let s nárokem SD	49	41	83	56	61	40
starší 60 let s nárokem ID I.,II.,III. stupně	0	0	6	16	15	20
celkem PnŽ u uvedených skupin osob	49	41	89	72	76	60
celkem PnŽ	4830	3743	3151	2310	1553	1386

Zdroj: vlastní výzkum, zpracováno z programového systému OK/nouze

V grafu i v tabulce č. 10 je uveden celkový počet vyplacených žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi – doplatek na bydlení jednotlivě za uvedené roky. Dále graf i tabulka č. 10 zobrazuje celkový počet vyplacených žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi – doplatek na bydlení jednotlivě za uvedené roky osobám starších 60 let věku s nárokem na starobní důchod, dále zobrazuje vyplacené žádosti osobám starších 60 let věku s přiznaným

nárokem na invaliditu I., II., III. stupně s nárokem na výplatu invalidního důchodu.

Graf č. 10 – osoby starší 60 let s nárokem na výplatu starobního/invalidního důchodu

Tabulka č. 10 – osoby starší 60 let s nárokem na výplatu starobního/invalidního důchodu

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
starší 60 let s nárokem SD	24	27	38	40	49	29
starší 60 let s nárokem ID I., II., III. stupně	0	0	0	0	16	14
celkem DnB u uvedených skupin osob	24	27	38	40	65	43
celkem DnB	1293	1370	1222	929	726	747

Zdroj: vlastní výzkum, zpracováno z programového systému OK/nouze

U výzkumné otázky č. 3 u dávek pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení je podíl osob starších 60 let s nárokem na výplatu SD/ID k celkovému počtu vyplacených žádostí za roky 2014 - 2019 nízký. U dávky pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí byl nejvyšší

podíl počtu vyplacených žádostí u uvedených skupin lidí v roce 2016, nejnižší v roce 2019. U dávky pomoci v hmotné nouzi – doplatek na bydlení byl nejvyšší podíl počtu vyplacených žádostí u uvedených skupin lidí v roce 2018, nejnižší v roce 2014. Dále v roce 2018 a 2019 je u dávky pomoci v hmotné nouzi – doplatek na bydlení u osob starších 60 let věku s nárokem na výplatu SD pokles počtu vyplacených ze 49 dávek na 29 dávek.

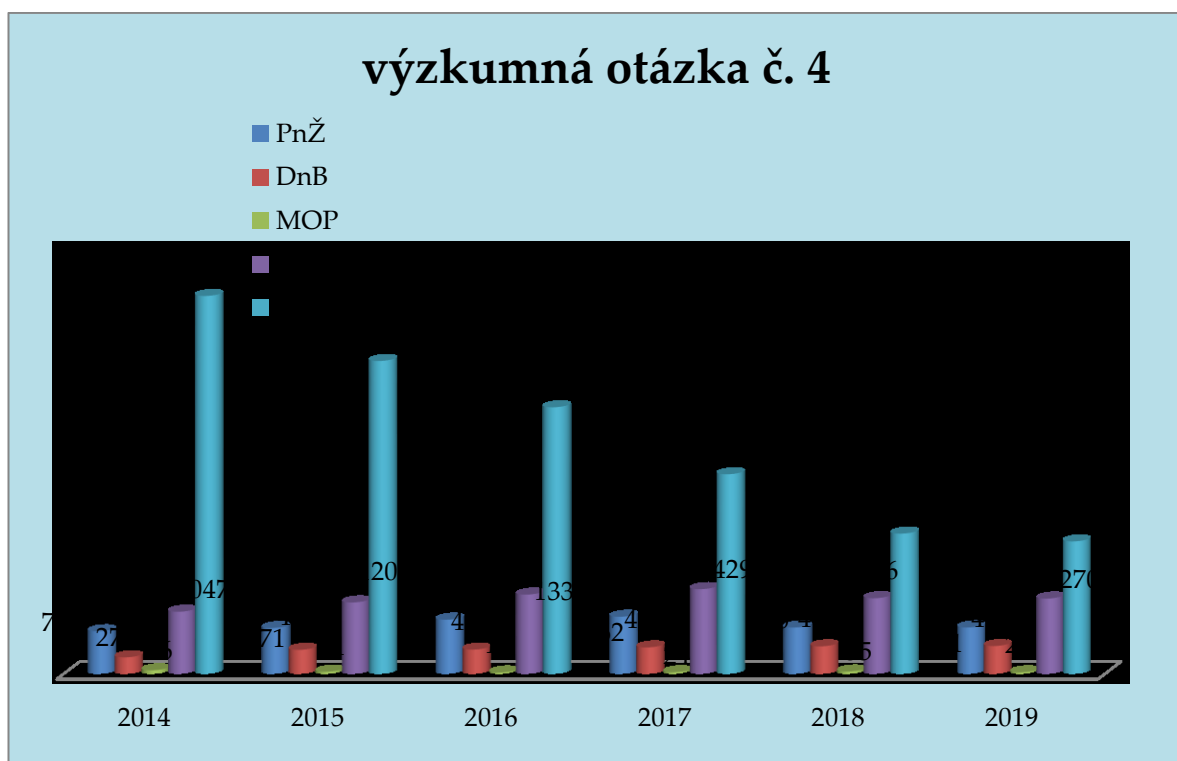
Nyní jsem shrnula výsledky výzkumné otázky č. 3 u dávky pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení.

Výzkumná otázka č. 4 zní: jaká je tendence vyplacených žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi - příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádná okamžitá pomoc u uvedených skupin osob za výzkumné období?

Graf i tabulka č. 11 znázorňuje vyplacené dávky pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, mimořádná okamžitá pomoc za výzkumné období 2014 – 2019 u zkoumaného vzorku. Také můžeme v grafu i v tabulce vidět celkový počet vyplacených žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, mimořádná okamžitá pomoc za jednotlivé roky.

Graf č. 11 – tendence vyplacených žádostí u uvedených skupin osob

Tabulka č. 11 – tendence vyplacených žádostí u uvedených skupin osob

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
PnŽ	716	771	912	962	780	781
DnB	275	402	406	443	461	467
MOP	56	31	19	24	35	22
celkem vyplacených žádostí/rok u uvedených skupin osob	1047	1204	1337	1429	1276	1270
celkem vyplacených žádostí/rok	6 408	5303	4516	3378	2369	2237

Zdroj: vlastní výzkum, zpracováno z programového systému OK/nouze

U dávky pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí u uvedených skupin osob je vyšší počet vyplacených žádostí v roce 2016, 2017. U dávky pomoci v hmotné nouzi – doplatek na bydlení je tendence počtu vyplacených dávek u uvedených skupin osob narůstající. U dávky pomoci v hmotné nouzi – mimořádná okamžitá pomoc je tendence počtu vyplacených žádostí u uvedených skupin osob téměř nezměněna.

Za zmínku stojí fakt, že tendence celkového počtu vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi za období 2014 – 2019 výrazně klesá. Naopak

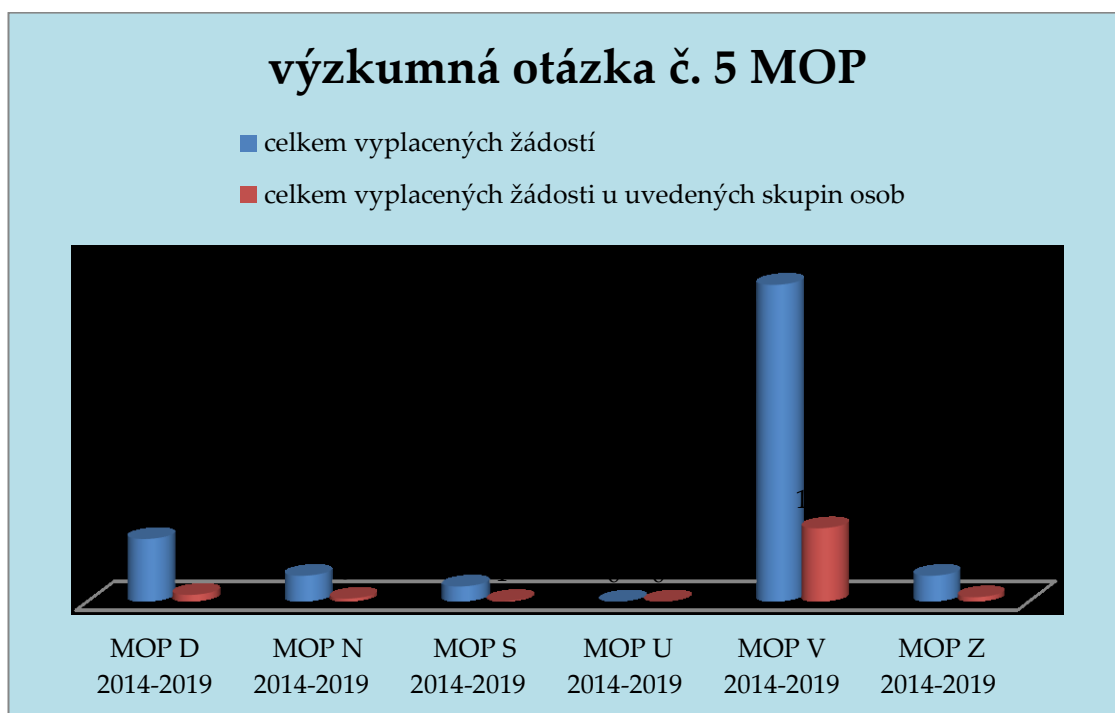
u uvedených skupin osob za výzkumné období počet vyplacených dávek zůstává téměř nezměněn. V letech 2018 – 2019 je zřetelné, že více než polovina všech vyplacených žádostí o dávky pomoci v hmotné nouzi byla vyplacena osobám, které jsou invalidní, či pobírají starobní důchod nebo jsou starší 60 let.

Nyní jsem shrnula výsledky výzkumné otázky č. 4 u dávky pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení a mimořádná okamžitá pomoc.

Výzkumná otázka č. 5 na jaký účel byla nejčastěji vyplácena dávka pomoci v hmotné nouzi – mimořádná okamžitá pomoc u uvedených skupin osob?

V posledním grafu i tabulce bych poukázala na dávku pomoci v hmotné nouzi – mimořádná okamžitá pomoc. Kde z grafu i z tabulky č. 12 je patrné, že nejčastější účel vyplacených mimořádných okamžitých pomocí u uvedených skupin osob za výzkumné období je na nezbytný jednorázový výdaj.

Graf č. 12 – nejčastější účel vyplacených mimořádných okamžitých pomoci

Tabulka č. 12 – nejčastější účel vyplacených mimořádných okamžitých pomoci

	celkem vyplacených žádostí	celkem vyplacených žádosti u uvedených skupin osob
MOP D 2014 - 2019	134	14
MOP N 2014 - 2019	55	6
MOP S 2014 - 2019	32	1
MOP U 2014 - 2019	0	0
MOP V 2014 - 2019	675	157
MOP Z 2014 - 2019	55	9

Zdroj: vlastní výzkum, zpracováno z programového systému OK/nouze

Z grafu i tabulky vyplývá, že nejčastější účel vyplacených žádostí o dávku pomoci v hmotné nouzi u uvedených skupin osob je mimořádná okamžitá pomoc – jednorázový výdaj. Z mého průzkumu při zpracovávání dat jsem zjistila, že se dávka vyplácí nejčastěji na úhradu ubytování. Dále za

posledních 6 let nebyla na kontaktním pracovišti Blansko oddělení dávek pomoci v hmotné nouzi vyplacena mimořádná okamžitá pomoc na úhradu vážné mimořádné události.

4.3 Shrnutí výsledku empirické části

V empirické části jsem se věnovala představení Úřadu práce České republiky, Krajská pobočka v Brně, Kontaktní pracoviště Blansko, kde jsem popsala ve stručnosti oddělení dávek hmotné nouze. Seznámila jsem čtenáře s tím, jak bude probíhat realizace výzkumu, představila program, ve kterém jsem zpracovávala data, stanovila jsem výzkumné otázky. V měsíci leden až únor 2020 jsem z databáze OK nouze vyhledávala potřebná data, které jsem zapisovala do záznamových archů. Ze záznamových archů jsem následně tvořila tabulky v programu MS Excel a tvořila grafy.

Zjistila jsem a zároveň si potvrdila skutečnost, že celkové počty vyplacených žádostí jak u dávky pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí, tak doplatek na bydlení mají klesající tendenci. Zjistila jsem ale, že počty vyplacených žádostí u osob invalidních a u osob starších 60 let mají zvyšující tendenci počtu vyplacených žádostí. Zejména u osob, které jsou uznány jako invalidní v různých stupních invalidity, ovšem bez nároku na výplatu invalidního důchodu. Nižší počet vyplacených žádostí je u osob starších 60 let s nárokem na starobní či invalidní důchod, tito klienti využívají možnosti doplácení dávkami pomoci v hmotné nouzi z důvodu nižšího starobního či invalidního důchodu.

U mimořádné okamžité pomoci bylo za výzkumné období u uvedených skupin osob nejvíce vyplacených žádostí o nezbytný jednorázový výdaj. Dále jsem zjistila, že v roce 2015, konkrétně v březnu si o dávku pomoci v hmotné nouzi – nezbytný jednorázový výdaj požádal 86-letý občan, který byl

okraden. Dále jsem z výzkumu za posledních 6 let zjistila, že si nikdo nežádal o dávku pomoci v hmotné nouzi – mimořádná okamžitá pomoc na úhradu vážné mimořádné události. Nejspíše je to z důvodu, že se v našem regionu nedějí živelné katastrofy nebo že si občané pomohou navzájem.

Cílem mé práce byla analýza dávek pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádná okamžitá pomoc, vyplacených na Úřadu práce České republiky, Krajská pobočka v Brně, na Kontaktním pracovišti v Blansku osobám, kterým byla přiznána invalidita I., II., III. stupně a osobám starším 60 let věku. V empirické části jsem si stanovila výzkumné otázky, na které jsem odpověděla, tím jsem dosáhla splnění cíle bakalářské práce.

Získaná data z mé bakalářské práce by se dala použít jako materiál k metodickému dni, který pořádá Krajská pobočka Úřadu práce České republiky pro vedoucí oddělení hmotné nouze.

Z empirické části bakalářské práce je zřejmé, že počet vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi klesá. Bohužel u zkoumané skupiny osob počet vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi roste. Máme v sociální politice různá ochranná opatření, které zřejmě nestačí. V České republice rok od roku klesá nezaměstnanost. Stačilo by se vrátit v čase o několik desítek let dozadu, k povinnosti pracovat. Třeba by lidé, kteří mají přiznanou invaliditu bez nároku na výplatu invalidního důchodu, osoby starší 60 let měli nárok na výplatu důchodů, dosáhli na výplatu důchodu, tudíž by nepotřebovali pomoc ve formě dávek pomoci v hmotné nouzi a mohli si bezstarostně „užívat“ života. Já osobně miluji svoji práci, ráda pomohu. Jen mi někdy přijde přes čáru a bohužel to nemůžu komentovat – není to profesionální, když klienti tvrdí, že za to, že nemají odpracované roky, tudíž nárok na výplatu některého z důchodů, může stát.

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci se věnuji dávkám pomoci v hmotné nouzi u osob invalidních a u osob starších 60 let věku. V teoretické části mé práce jsem vysvětlila to, jaké jsou životní události. Biologický proces – stárnutí, ale také invalidita, kterou člověk neovlivní v žádném věku. Na to navazují dávky důchodového pojištění, které mají vliv na to, pokud se člověk stane invalidní či dosáhne určitého věku, zda bude mít nárok na výplatu důchodu. Každý občan v České republice má tedy šanci, přispívat určitou měrou do systému sociální ochrany, který se mu v danou chvíli vrátí.

Na začátku empirické části práce jsem napsala, že jsem si záměrně vybrala tyto uvedené skupiny lidí, jelikož se domnívám, že jsou pro pracovní trh méně atraktivní, a to zejména z důvodu zdravotního stavu.

Dle zákona č. 155/ 1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů jsou dávky důchodového pojištění – starobní, invalidní, vdovský, vdovecký, sirotčí důchod, já se ve své práci zabývám pouze starobním a invalidním důchodem. Jsem si i vědoma toho, že pokud je člověk invalidní a má nárok na výplatu invalidního důchodu a dosáhne věku 65 let, invalidní důchod se mění na starobní. V mé práci se tomuto nevěnuji, jelikož v mé praxi se toto nestává. Píší to proto, protože se ve své profesní praxi stále více setkávám s lidmi, kteří jsou invalidní, ale nemají nárok na výplatu důchodu a zlobí se, že za to může stát. Nebo naopak máme klienty, kteří jsou starší 60 let věku, ale protože nemají potřebnou dobu pojištění, nevznikne jim nárok na výplatu důchodu. Jsou to muži, ale také ženy. Proto se stát stará o tyto občany alespoň prostřednictvím dávek pomoci v hmotné nouzi.

Cílem práce byla analýza dávek pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádná okamžitá pomoc, vyplacených na Úřadu práce České republiky, Krajská pobočka v Brně, na Kontaktním

pracovišti v Blansku osobám, kterým byla přiznána invalidita I., II., III. stupně a osobám starším 60 let věku. U osob, kterým byla přiznána invalidita, jsem rozlišila, zda mají nárok na výplatu důchodu či nikoliv. U osob starších 60 let věku, zda pobírají důchod. U dávky mimořádná okamžitá pomoc jsem se zaměřila na to, na jaký účel byla dávka nejčastěji vyplacena. Zjistila jsem, jaká je tendence počtu vyplacených žádostí o dávky pomoci v hmotné nouzi u těchto skupin lidí.

Na úplný závěr bych chtěla konstatovat, že dle výsledků analýzy dat ze své empirické části práce bych byla ráda, kdybych mohla říci, že počty vyplacených žádostí u těchto skupin lidí se budou snižovat, tak jak se snižují celkové počty vyplacených žádostí o dávky pomoci v hmotné nouzi. Bohužel jsem, ale skeptická a domnívám se, že se počty budou nadále navyšovat.

Seznam použité literatury

Odborné publikace

Beck, P. a kol.(2012). *Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky pro osoby se zdravotním postižením*. Olomouc: ANAG.

Gregorová, Z., Gavlas, M. (2000). *Sociální zabezpečení*. Brno: Doplněk.

Koldinská, K. (2007). *Sociální právo*. Praha: C. H. Beck.

Krebs, V. (2010). *Sociální politika*. Praha: WoltersKluwer ČR.

Matoušek, O. a kol. (2003). *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál.

Matoušek, O. (2008). *Slovník sociální práce*. Praha: Portál.

Tomeš, I. (2010). *Úvod do teorie a metodologie sociální politiky*. Praha: Portál.

Zákony

ČR.(1995a). Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. Sbírka zákonů České republiky.

ČR.(1995b). Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Sbírka zákonů České republiky.

ČR.(2006a). Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu. Sbírka zákonů České republiky.

ČR.(2006b). Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi. Sbírka zákonů České republiky.

ČR. (2011). Zákon č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky. Sbírka zákonů České republiky.

Vyhláška č. 389/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi.

Nařízení vlády č. 61/2020 Sb., o zvýšení částek životního a existenčního minima.

Úřad práce ČR, Služební předpis č. 2/2020 - Organizační řád Úřadu práce České republiky.

Internetové zdroje

ČSSZ ČR, (2019). *Česká správa sociálního zabezpečení*. Citováno 14. 9. 2019. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/web/cz>.

URADPRACE ČR, (2020). *Úřad práce*. Citováno 15. 2. 2020. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/web/cz>.

PORTAL.MPSV ČR, (2020). *Ministerstvo práce a sociálních věcí*. Citováno 19. 2. 2020. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/soc/provoz/prirucka>.

Seznam grafů, tabulek a zkratk

Graf č. 1 přiznána invalidita bez nároku na výplatu invalidního důchodu

Graf č. 2 přiznána invalidita s nárokem na výplatu invalidního důchodu

Graf č. 3 shrnutí otázek č. 1 a), č. 1 b) příspěvek na živobytí

Graf č. 4 přiznána invalidita bez nároku na výplatu invalidního důchodu

Graf č. 5 přiznána invalidita s nárokem na výplatu invalidního důchodu

Graf č. 6 shrnutí otázek č. 1 a), č. 1 b) doplatek na bydlení

Graf č. 7 osoby starší 60 let bez nároku na starobní/invalidní důchod

Graf č. 8 osoby starší 60 let bez nároku na starobní/invalidní důchod

Graf č. 9 osoby starší 60 let s nárokem na výplatu starobního/invalidního důchodu

Graf č. 10 osoby starší 60 let s nárokem na výplatu starobního/invalidního důchodu

Graf č. 11 tendence vyplacených žádostí u uvedených skupin osob

Graf č. 12 nejčastější účel vyplacených mimořádných okamžitých pomcí

Tabulka č. 1 přiznána invalidita bez nároku na výplatu invalidního důchodu

Tabulka č. 2 přiznána invalidita s nárokem na výplatu invalidního důchodu

Tabulka č. 3 shrnutí otázek č. 1 a), č. 1 b) příspěvek na živobytí

Tabulka č. 4 přiznána invalidita bez nároku na výplatu invalidního důchodu

Tabulka č. 5 přiznána invalidita s nárokem na výplatu invalidního důchodu

Tabulka č. 6 shrnutí otázek č. 1 a), č. 1 b) doplatek na bydlení

Tabulka č. 7 osoby starší 60 let bez nároku na starobní/invalidní důchod

Tabulka č. 8 osoby starší 60 let bez nároku na starobní/invalidní důchod

Tabulka č. 9 osoby starší 60 let s nárokem na výplatu starobního/invalidního důchodu

Tabulka č. 10 osoby starší 60 let s nárokem na výplatu starobního/invalidního důchodu

Tabulka č. 11 tendence vyplacených žádostí u uvedených skupin osob

Tabulka č. 12 nejčastější účel vyplacených mimořádných okamžitých pomoci

č. - číslo

PnŽ – příspěvek na živobytí

DnB – doplatek na bydlení

MOP – mimořádná okamžitá pomoc

MOP Z - mimořádná okamžitá pomoc z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví,

MOP U - mimořádná okamžitá pomoc z důvodu vážné mimořádné události,

MOP V - mimořádná okamžitá pomoc z důvodu potřeby úhrady jednorázového výdaje,

MOP N - mimořádná okamžitá pomoc na úhradu nákladů spojených s pořízením či opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby,

MOP D - mimořádná okamžitá pomoc na úhradu odůvodněných nákladů související se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte,

MOP S - mimořádná okamžitá pomoc z důvodu ohrožení sociálním vyloučením

SD – starobní důchod

ID – invalidní důchod

Přílohy

Příloha č. 1 – osoba, která není v hmotné nouzi

Dle § 3 odstavce 1 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

„a) není v pracovním nebo obdobném vztahu, popřípadě nevykonává tyto vztahy alespoň v rozsahu 20 hodin měsíčně, ani nevykonává samostatnou výdělečnou činnost a není vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání, popřípadě osoba, která je v pracovním nebo obdobném vztahu, ale nemá z těchto vztahů v rozhodném období příjem, s výjimkou osoby, která je

- 1. starší 68 let,*
- 2. poživitelem starobního důchodu,*
- 3. invalidní ve třetím stupni,*
- 4. osobou pobírající peněžité dávky nemocenského pojištění z důvodu těhotenství a mateřství nebo rodičem celodenně, osobně a řádně pečujícím alespoň o 1 dítě a z důvodu této péče pobírajícím rodičovský příspěvek, a to po dobu trvání nároku na rodičovský příspěvek a po této době takto pečujícím o dítě, které z vážných důvodů nemůže být umístěno v jeslích nebo v mateřské škole nebo obdobném zařízení,*
- 5. osobou osobně pečující o dítě ve věku do 10 let závislé na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I nebo osobou osobně pečující o osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), nebo ve stupni III (těžká závislost) anebo ve stupni IV (úplná závislost), a to za předpokladu, že v žádosti o příspěvek na péči pro osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby byla uvedena nebo po přiznání příspěvku na péči příslušnému orgánu ohlášena jako osoba poskytující pomoc; je-li pečujících osob více, lze toto ustanovení použít pouze u jedné z nich, a to té, která byla určena jejich písemnou dohodou, a nedohodnou-li se, nelze toto ustanovení použít vůbec,*
- 6. poživitelem příspěvku na péči ve stupni II (středně těžká závislost), nebo ve stupni III (těžká závislost) anebo ve stupni IV (úplná závislost),*
- 7. nezaopatřeným dítětem,*
- 8. uznána dočasně práce neschopnou,*

9. práce neschopná z důvodu, který by byl u pojištěnce pojištěného podle zákona o nemocenském pojištění důvodem pro rozhodnutí ošetřujícího lékaře o vzniku dočasné pracovní neschopnosti,

10. zaměstnancem, jemuž zaměstnavatel nevyplatil mzdu, plat, odměnu za práci nebo jejich náhradu v termínu jejich splatnosti,

b) je vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání a bez vážných důvodů odmítla vykonávat krátkodobé zaměstnání nebo účastnit se v cíleném programu k řešení zaměstnanosti, a to po dobu 3 kalendářních měsíců následujících po měsíci, ve kterém došlo k odmítnutí,

c) prokazatelně neprojevuje dostatečnou snahu zvýšit si příjem vlastním přičiněním (§ 11),

d) je osobou samostatně výdělečně činnou a její příjem po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje částky živobytí proto, že se nepřihlásila k nemocenskému pojištění, a proto nemá dávky z tohoto pojištění; za osobu samostatně výdělečně činnou se považuje osoba, která se za osobu samostatně výdělečně činnou považuje podle zákona o důchodovém pojištění,

e) je osobou, které byla za neplnění povinností zákonného zástupce dítěte spojených s řádným plněním povinné školní docházky uložen správní trest podle zákona upravujícího přestupky, a to po dobu 3 měsíců ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o uložení správního trestu,

f) nastoupila výkon zabezpečovací detence nebo trestu odnětí svobody nebo byla vzata do vazby, a to počínaje prvním dnem kalendářního měsíce, následujícím po kalendářním měsíci, ve kterém tato skutečnost nastala, za předpokladu že uvedená skutečnost k tomuto dni nadále trvá,

g) je osobou, které podle zvláštního právního předpisu nevznikl nárok na nemocenské proto, že si úmyslně přivodila pracovní neschopnost, nebo jí vznikla pracovní

neschopnost zaviněnou účastí ve rvačce, bezprostředním následkem opilosti nebo užití omamných prostředků anebo při spáchání úmyslného trestného činu, a proto jí nemocenské nenáleží nebo náleží ve snížené výši,

h) je osobou, které byla dávka odejmuta podle § 45 odst. 2 nebo § 49 odst. 5, nebo s ní společně posuzovanou osobou, a to po dobu 3 kalendářních měsíců následujících po kalendářním měsíci, ve kterém byla dávka odejmuta“.

Dle § 3 odstavce 2 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů uvádí, že „*je-li osoba uvedená v odstavci 1 písm. a) až e), g) nebo h) osobou společně posuzovanou podle § 2 odst. 1, posuzuje se pro účely zjištění nároku na dávku společně; k této osobě se přihlíží též při stanovení výše dávky, s výjimkou stanovení výše příspěvku na živobytí podle § 23 písm. b). Za společně posuzovanou osobu podle věty první se pro účely zjištění nároku na dávku považuje též osoba, která není oprávněnou osobou“.*

Dle § 3 odstavce 3 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů uvádí, že „*orgán pomoci v hmotné nouzi může v odůvodněných případech určit, že osobu uvedenou v odstavci 1 písm. a) až e), g) a h), a dále nezaopatřené dítě umístěné na základě rozhodnutí příslušného orgánu v plném přímém zaopatření v pobytovém zařízení sociálních služeb podle ustanovení § 48 zákona o sociálních službách, bude považovat za osobu v hmotné nouzi“.*

Dle § 3 odstavce 4 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů uvádí, že „*orgán pomoci v hmotné nouzi může v odůvodněných případech určit, že osobou v hmotné nouzi není osoba, jejíž celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že jí mohou i po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení zaručit dostatečné zajištění její výživy a ostatních základních osobních potřeb“.*

Dle § 3 odstavce 5 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů uvádí, že „za osobu, která pobírá příspěvek na živobytí, se považuje příjemce příspěvku na živobytí a osoba společně posuzovaná s příjemcem příspěvku na živobytí“.

Příloha č. 2 – podmínky nároku na mimořádnou okamžitou pomoc

V § 36 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů jsou přesně stanoveny podmínky nároku na mimořádnou okamžitou pomoc.

„(1) Nárok na mimořádnou okamžitou pomoc má

a) osoba uvedená v § 2 odst. 3,

b) osoba uvedená v § 2 odst. 4 a 5, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi,

c) osoba uvedená v § 2 odst. 6, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi.

(2) Pro účely poskytování mimořádné okamžité pomoci osobě uvedené v § 2 odst. 3, odst. 5 písm. a) a odst. 6 se tato osoba posuzuje bez společně posuzovaných osob. Mimořádnou okamžitou pomoc lze poskytnout pouze jedné z osob společně posuzovaných, jde-li o stav hmotné nouze podle § 2 odst. 4.“

Příloha č. 3 – výše mimořádné okamžité pomoci

V § 37 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů je stanovena výše mimořádné okamžité pomoci.

„a) v § 2 odst. 3 se stanoví k doplnění příjmu do výše existenčního minima osoby, která není nezaopatřeným dítětem, a u nezaopatřeného dítěte do výše jeho životního minima,

b) v § 2 odst. 4 se stanoví s přihlédnutím k majetkovým poměrům a příjmové situaci osoby až do patnáctinásobku částky životního minima jednotlivce,

c) v § 2 odst. 5 písm. a) se stanoví až do výše jednorázového výdaje,

d) v § 2 odst. 5 písm. b) se stanoví až do výše nákladů uvedených v § 2 odst. 5 písm.

b) nebo c), s tím, že součet dávek poskytnutých podle každého z těchto ustanovení nesmí v rámci kalendářního roku překročit desetinásobek životního minima jednotlivce,

e) v § 2 odst. 6 se stanoví jednorázově až do výše 1 000 Kč s ohledem na okamžité nezbytné potřeby; celková výše mimořádné okamžité pomoci se stanoví s přihlédnutím k úložnému a k prostředkům, které obdrží osoba při propuštění ze školského zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Součet dávek poskytnutých podle tohoto ustanovení nesmí v rámci jednoho kalendářního roku překročit čtyřnásobek životního minima jednotlivce“.

Příloha č. 4 – záznamový arch

MĚSÍC	DÁVKA	POČET KLIENTŮ	CELKEM
	ID I. ST. BEZ NÁROKU		
	ID I. ST. S NÁROKEM		
	ID II. ST. BEZ NÁROKU		
	ID II. ST. S NÁROKEM		
	ID III. ST. BEZ NÁROKU		
	ID III. S NÁROKEM		
	OSOBY STARŠÍ 60 LET BEZ SD*		
	OSOBY STARŠÍ 60 LET S NÁROKEM SD		
	OSOBY STARŠÍ 60 LET S NÁROKEM I., II., III. ST.		
	OSOBY STARŠÍ 60 LET BEZ NÁROKU NA ID**		

* BEZ INVALIDITY

** INVALIDNÍ

Příloha č. 5 – souhlas

Návrh tématu závěrečné práce

Přijetí a jméno studenta: Petra Ševčíková, DiS.
osobní číslo studenta: F17335
e-mailová adresa studenta: sevcikova.petule@seznam.cz
mobilní telefon studenta: + 420 739 615 594

Název práce: Dávky pomoci v hmotné nouzi u osob invalidních a u osob starších 60 let věku
Název práce anglicky: Benefits of assistance in material need for persons with disabilities and 60 years of age

Přijetí, jméno a akademické tituly vedoucího práce: PhDr. Eva Klimentová, Ph.D.

Závěrečná práce	Bakalářská
Obor, ve kterém se práce píše	Sociální práce
Forma studia	Kombinovaná

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

A. Cíl práce: Cílem práce je analýza dávek pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, mimořádná okamžitá pomoc, podaných na Úřadě práce České republiky, Krajská pobočka v Brně, na Kontaktním pracovišti Blansko osobám, kterým byla přiznána invalidita I., II., III. stupně a osobám starších 60 let.

B. Konkretizace cíle a předmětu práce (včetně zdůvodnění): U osob, kterým byla přiznána invalidita, zda mají nárok na výplatu invalidního důchodu či nikoliv. U osob starších 60 let chci rozlišit, zda pobírají starobní důchod. U mimořádné okamžité pomoci bych se zaměřila, na jaký účel byla dávka poskytnuta, či byla dávka nepřiznána. Chtěla bych zjistit, zda u uvedených skupin lidí je vzrůstající tendence počtu podaných žádostí.

C. Návrh postupu řešení (metodika): Pro analýzu bude použito kvantitativního výzkumu a zdrojem dat budou všechny žádosti příspěvku na živobytí, doplatku na bydlení a mimořádné okamžité pomoci. Zadané do aplikačního programu OK/nouze za výzkumné období na Kontaktním pracovišti v Blansku.

D. Harmonogram práce:

- konzultace osnovy práce, úvodu práce a prvních 8-10 stran teoretické části práce – nejpozději do konce září 2019
- konzultace teoretické a metodické části práce – konec prosince 2019
- sběr dat prosinec 2019 – leden 2020
- hotová práce k poslední konzultaci – nejpozději do konce února 2020
- odevzdání definitivní verze práce – nejpozději do 31. 3. 2020

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY (stačí 3–5 nejdůležitějších):

BECK, Petr a kol. *Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky pro osoby se zdravotním postižením*. Olomouc: Anag, 2012. ISBN 978-80-7263-744-7.

KREBS, Vojtěch a kol. *Sociální politika*, 5., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-807-3575-854.

MATOUŠEK, Oldřich a kol. *Metody a řízení sociální práce*. 1. vydání. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-548-2.

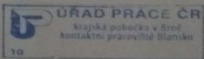
TOMEŠ, Igor. *Úvod do teorie a metodologie sociální politiky*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-680-3.

TOMEŠ, Igor. *Sociální správa*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-483-0.

S výše uvedeným souhlasím.

JUDr. Jitka Lorková, ředitelka Kontaktního pracoviště Blansko, Úřad práce ČR

Lorková

10

Příloha č. 6 - působnost kontaktního pracoviště Blansko

„Působnost kontaktního pracoviště Blansko - agenda NSD (41 obcí):

Adamov, Blansko (Blansko, Dolní Lhota, Horní Lhota, Hořice, Klepačov, Lažánky, Obůrka, Olešná, Těchov), Bořítov, Brřov-Jeneč (Brřov u Černé Hory, Jeneč), Bukovina, Bukovinka, Černá Hora, Doubravice (Doubravice, Klemov), Habrůvka, Holštejn, Jedovnice, Kotvrdovice, Krasová, Křtiny, Kulířov, Kuničky, Lažany, Lipovec (Lipovec, Marianín), Lipůvka, Lubě, Malá Lhota, Milonice, Olomučany, Ostrov u Macochy, Petrovice, Rájec-Jestřebí (Holešín, Jestřebí, Karolín, Rájec), Ráječko, Rudice, Senetářov, Sloup, Spešov, Svinošice, Šebrov-Kateřina (Šebrov, Kateřina), Šošůvka, Újezd u Černé Hory, Vavřinec (Suchdol, Vavřinec, Veselice), Vilémovice, Vysočany (Housko, Molenburk), Závist, Žďár, Žernovnick“ (UP, 2020).

Příloha č. 7 - činnost oddělení hmotné nouze

Oddělení hmotné nouze zejména:

„a) primárně zajišťuje výplatu dávek pomoci v hmotné nouzi i v rámci příslušných předpisů Evropské unie,

b) provádí sociální či místní (kontrolní) šetření v domácnosti klientů pro účely poskytování dávek dle zákona o pomoci v hmotné nouzi, pracuje s osobami sociálně vyloučenými nebo osobami ohroženými sociálním vyloučením, posuzuje celkový stav a příčiny negativních jevů, navrhuje preventivní a okamžitá opatření podle aktuálního stavu, stanovuje finanční a věcnou pomoc,

c) pro účely realizace výplaty dávek v hotovosti či formou typizovaných poukázek vede hotovostní pokladnu a pokladnu cenin,

d) ve spolupráci se sekci krajská pobočka posuzuje osoby, o nichž lze mít za to, že jsou neodůvodnitelnou zátěží systému a v případech, kdy například příjem osoby v postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta Evropské unie při rozhodování o příspěvku na živobytí nedosahuje částky živobytí společně posuzovaných osob, a dále ve věci cizinců s povolením k dlouhodobému pobytu za účelem výkonu zaměstnání s vysokou kvalifikací, kteří podali žádost o dávky v hmotné nouzi,

e) spolupracuje s Oddělením zprostředkování při předávání informací o uchazečích o zaměstnání, kteří jsou současně osobami pobírajícími dávky hmotné nouze a přijatých dokumentů za účelem intenzivního zprostředkování zaměstnání,

f) spolupracuje s Oddělením trhu práce při zařazování osob v rámci realizace aktivní politiky zaměstnanosti, a to na veřejně prospěšné práce, veřejnou službu a na pracovní místa vytvořená v rámci poskytnutí aktivizačního příspěvku; spolupracuje se sociálními pracovníky měst a obcí a dalších organizací,

g) spolupracuje s Oddělením exekucí krajských poboček a poskytuje jim informace a podklady od klientů vztahující se k exekucím nebo o poskytovaných dávkách,

j) poskytuje poradenství v oblasti dávek hmotné nouze,

k) vydává bezplatná potvrzení o výplatě dávek hmotné nouze,

l) administruje činnosti spojené s výkonem veřejné služby příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi,

m) spolupracuje při řešení stavu hmotné nouze osoby se sociálním pracovníkem příslušné obce,

n) podává pověřenému obecnímu úřadu nebo újezdnímu úřadu příslušnému podle místa skutečného pobytu osoby, popřípadě společně posuzovaných osob, žádost o informaci podle § 35a, odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi,

o) kontroluje oprávněnost výplaty dávek, zejména v souvislosti se změnou rozhodných příjmů dle sdělení příslušného finančního úřadu, ČSSZ, OSSZ, nebo dle zjištění prováděných vlastní kontrolou činností,

p) provádí kontrolní činnost dle vnitřního předpisu Úřadu práce ČR,

q) připravuje podklady pro statistiku a jiné výkaznictví z dávek hmotné nouze,

h) řeší námitky, připravuje podklady pro odvolací řízení a přestupkové řízení při řešení přestupků na svém úseku činnosti a předává podněty k trestnímu řízení“ (UP ČR, 2020 s. 64 – 65).